

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

2021–2027 m. ES fondų investicijų laikotarpio švietimo ir mokslo srities prioritetų strateginis vertinimas

II tarpinė ataskaita „Ministerijos pasirengimo įgyvendinti 2021–2027 m. reikiamą švietimo sąlygą ir jai taikomus kriterijus vertinimas“

LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Vilnius, 2021

evalu 2004-2016
Agrotec Polska

Turinys

Turinys	2
Santrauka.....	3
Summary	5
Santrumpos ir sąvokos.....	7
Paveikslų sąrašas	8
Lentelių sąrašas	9
Įvadas.....	10
1 Reikiamos sąlygos kriterijų įgyvendinimas	11
1.1 Kriterijaus „Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos“ įgyvendinimas	11
1.2 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas“ įgyvendinimas.....	17
1.3 Kriterijaus „Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant aukštąjį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų atsakomybės paskirstymas“ įgyvendinimas.....	21
1.4 Kriterijaus „Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka“ įgyvendinimas.....	22
1.5 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys“ įgyvendinimas	26
1.6 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniam darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo“ įgyvendinimas.....	28
1.7 Kriterijaus „Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas“ įgyvendinimas	31
1.8 Išvados ir rekomendacijos.....	35

Santrauka

Šio vertinimo tikslas yra padėti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (toliau – ŠMSM) tinkamai pasirengti 2021–2027 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų programavimo laikotarpiui ir užtikrinti investicijų panaudojimo kokybę, veiksmingumą bei nuoseklumą. II tarpinėje ataskaitoje vertinamas ŠMSM pasirengimas įgyvendinti 2021–2027 m. reikiamą švietimo sąlygą ir jai taikomus kriterijus, teikiant pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo, jei nustatomas poreikis.

Rengiant II tarpinę vertinimo ataskaitą buvo atlikta pirminių šaltinių analizė. 2021–2027 m. laikotarpiui ŠMSM yra keliami sąlyga „Yra nacionalinė ir (arba) regioninė strateginė politikos programa, skirta švietimo ir mokymo sistemai“. Šios sąlygos įgyvendinimui išskirti 7 kriterijai, kurių įgyvendinimas apžvelgtas ir pagrįstas šiame dokumente:

- „Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos“ kriterijus yra įgyvendintas remiantis Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašu, ŠVIS ir STRATA veikla, LR mokslo ir studijų, profesinio mokymo ir švietimo įstatymais, VŠS, ŠMSM veiklos planais, ŠPP projektu ir EBPO Lietuvos įgūdžių strategija;
- Kriterijus „Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas“ yra įgyvendintas remiantis LR švietimo, profesinio mokymo bei mokslo ir studijų įstatymais, VŠS, ŠMSM 2020 m. veiklos planu ir ŠPP projektu;
- Kriterijus „Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant aukštąjį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų atsakomybės paskirstymas“ yra įgyvendintas remiantis LR švietimo, mokslo ir studijų, profesinio mokymo, bei strateginio valdymo įstatymais, EBPO Lietuvos įgūdžių strategija ir Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašu. Be to, pagal VŠS papildomai diegiami mechanizmai, kad švietimo įstaigos būtų atsakingos visuomenei;
- „Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka“ kriterijaus įgyvendinimas remiasi VŠS, ŠPP projektu, LR švietimo, mokslo ir studijų įstatymais, švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašu, bei EBPO Lietuvos įgūdžių strategija, tačiau siekiant pilnai įgyvendinti kriterijų svarbu papildyti ŠPP strateginės politikos stebėjimo, vertinimo ir priežiūros schema;
- Kriterijaus „Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys“ įgyvendinimas remiasi VŠS, ŠMSM veiklos planais, ŠPP projektu, EBPO Lietuvos įgūdžių strategija ir PIAAC tyrimo vykdymu, tačiau siekiant pilnai gyvendinti kriterijų svarbu papildyti ŠPP konkrečiomis priemonėmis, susijusiomis su kriterijuje numatytais tikslinėmis grupėmis, jų įtraukimu į švietimą ir įgūdžių tobulinimu;
- „Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniams darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo“ kriterijus yra įgyvendintas remiantis profesinio mokymo, mokslo ir studijų bei švietimo įstatymais, VŠS, ŠMSM veiklos planais, ŠPP projektu, KPMPC nuostatais, pedagogų rengimo reglamentu ir švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašu.

- Kriterijus „Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas“ yra įgyvendintas remiantis VŠS, ŠPP projektu, aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2019–2020 metų prioritetais, SKVC, Švietimo mainų paramos fondo ir Lietuvos mokslo tarybos vidiniai dokumentais, LR mokslo ir studijų įstatymu, LRV nutarimais bei švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymais.

Vertinimo metu nustatyta, kad 5 iš 7 sąlygos kriterijų yra įgyvendinti. Siekiant įgyvendinti likusius 2 kriterijus pateikiamos rekomendacijos dėl ŠPP papildymo. Rekomenduojama atsižvelgti į aktualių dokumentų galiojimo laiką pasiruošti naujų dokumentų versijų parengimui ir patvirtinimui.

Summary

The purpose of this evaluation is to assist the Ministry of Education, Science and Sport (the Ministry) in properly preparing for the 2021–2027 programming period of the European Union (EU) funds and to ensure the quality, efficiency and consistency of investments. The Second Interim Report assesses the preparation of the Ministry to fulfil the 2021–2027 education enabling condition and the applicable criteria, with proposals for the improvement of legislation if needed.

Analysis of primary sources was carried out during the preparation of the Second Interim Report. The Ministry of Education, Science and Sport (The Ministry) is subject to the condition “There is a national and / or regional strategic policy program for the education and training system” for the 2021–2027 period. There are 7 criteria for the implementation of this condition, the realisation of which is reviewed and substantiated in this document:

- The criterion “Evidence-based skills forecasting systems, as well as mechanisms for monitoring graduates’ careers and systems for high-quality and effective guidance for learners of all ages” has been implemented on the basis of the description of the National Human Resources Monitoring Framework procedure, the activities of Education Management Information System (ŠVIS) and Government Strategic Analysis Centre (STRATA), Republic of Lithuania Laws on Science and Studies, on Vocational Training and on Education, the State Education Strategy (VŠS), activity plans of The Ministry, the Education Development Program (ŠPP) draft, and the OECD skill strategy for Lithuania;
- The criterion “Measures to ensure access to, participation in and completion of quality, appropriate and inclusive education and training, as well as the acquisition of general skills at all levels, including higher education” is implemented in accordance with the Republic of Lithuania Laws on Education, on Science and Studies, and on Vocational Training, the VŠS, the activity plans of The Ministry, and the draft of ŠPP;
- The criterion “Coordination mechanisms of education and training at all levels, including higher education and a clear division of responsibilities of relevant national and / or regional institutions” is implemented in accordance with the Republic of Lithuania Laws on Education, on Science and Studies, on Vocational Training, and on Strategic Management, as well as the OECD skill strategy for Lithuania and the National Qualification Framework. In addition, according to the VŠS additional mechanisms are introduced to make educational institutions accountable to the public;
- The implementation of the criterion “Procedure for monitoring, evaluation and review of Strategic Program” is based on the VŠS, the draft of ŠPP, Republic of Lithuania Laws on Education and on Science and Studies, the description of the procedure for monitoring education and science and the OECD skill strategy for Lithuania, however, for this criterion to be implemented fully, a framework of the monitoring, evaluation and review of strategic policies needs to be added to the ŠPP.
- The implementation of the criterion “Measures targeting low-skilled adults and socio-economically and culturally disadvantaged people, and directions for skill development” is based on the VŠS, the 2020 activity plan of The Ministry, the draft of ŠPP, the OECD skill strategy for Lithuania and the execution of the PIAAC survey, however, for this criterion to be implemented fully, more specific measures related to the target groups covered by the criterion, their inclusion in education and skill development, need to be added to the ŠPP;

- The criterion “Measures to support teachers, trainers and academics in the validation of appropriate learning methods, assessment and validation of key competences” is implemented on the basis of the Republic of Lithuania Laws on Vocational Training, on Science and Studies and on Education, the VŠS, the 2020 activity plan of The Ministry, the draft of ŠPP, the regulations of the Qualifications and Vocational Education and Training Development Centre, the regulation on teacher training and the description of education and training study fields group;
- The criterion “Measures to promote the mobility of learners and staff and international cooperation between education and training providers, including the recognition of learning outcomes and qualifications” is implemented on the basis of the VŠS, the draft of ŠPP, the priorities of promoting internationalization of higher education in 2019–2020, internal documents of the Study Quality Assessment Centre, the Education Exchange Support Foundation and the Lithuanian Science Council, Republic of Lithuania Law on Science and Studies, resolutions of the Government of the Republic of Lithuania and orders of the Minister of the Ministry.

The assessment found that 5 out of the 7 criteria of the condition were met. To implement the remaining 2 criteria, recommendations on the improvement of the ŠPP have been provided. It is recommended to get ready for the preparation and approval of new versions of relevant documents, taking into account the validity period of those documents.

Santrumpos ir sąvokos

ES	Europos Sąjunga
KPMPC	Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras
LR	Lietuvos Respublika
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
MVG	Mokymasis visą gyvenimą
SKVC	Studijų kokybės vertinimo centras
STRATA	Vyriausybės strateginės analizės centras
ŠMSM	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
ŠPP	2021–2030 m. Švietimo plėtros programa
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema
Vertinimas	2021–2027 m. ES fondų investicijų laikotarpio švietimo ir mokslo srities prioritetų strateginis vertinimas
Vertinimo vykdytojas	Smart Continent LT UAB
VŠS	Valstybinė švietimo 2013–2022 m. strategija

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas. STRATA profesinio informavimo įrankis.....	12
2 paveikslas. STRATA abiturientų prognozė iki 2025 m.	13
3 paveikslas. Duomenų perdavimo pavyzdys.....	14
4 paveikslas. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizacinė struktūra.....	23
5 paveikslas. Valstybės strateginių mokslo stebėsenos rodiklių pateikimo ŠVIS sistemoje pavyzdys	25
6 paveikslas. Valstybės strateginių švietimo stebėsenos rodiklių pateikimo ŠVIS sistemoje pavyzdys	25

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Kriterijų įgyvendinimas	35
2 lentelė. Įstatymai ir įsakymai, neturintys atnaujinimo poreikio	37
3 lentelė. Dokumentai, kurių galiojimas yra ribotas.....	38
4 lentelė. „Žinok tai“ ir „daryk tai“ siūlymai ir rekomendacijos.....	38

Įvadas

Artėjant 2021–2027 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų programavimo laikotarpiui ir siekiant jam pasirengti bei gerinti švietimui ir mokslui skiriamų ES fondų investicijų kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą, atliekamas vertinimas. Antrasis vertinimo uždavinys yra įvertinti ŠMSM pasirengimą įgyvendinti 2021–2027 m. reikiamą švietimo sąlygą ir jai taikomus kriterijus, teikiant pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo, siekiant pagerinti švietimo sistemos efektyvumą.

Vertinimą atlieka Smart Continent LT, UAB pagal 2020 m. rugpjūčio 28 d. sutartį S-1215 su ŠMSM. Vertinimas finansuojamas iš ES struktūrinių fondų lėšų ir valstybės biudžeto lėšų pagal Lietuvos 2014–2020 m. ES Veiksmų programos prioritetą „Techninė parama, skirta informuoti apie veiksmų programą ir ją vertinti“.

Remiantis sutarties priedu (Technine specifikacija) įgyvendinant antrąjį vertinimo uždavinį parengta ir šiuo dokumentu teikiama II tarpinė vertinimo ataskaita.

1 Reikiamos sąlygos kriterijų įgyvendinimas

2021–2027 m. laikotarpiui ŠMSM yra keliama sąlyga „Yra nacionalinė ir (arba) regioninė strateginė politikos programa, skirta švietimo ir mokymo sistemai“. Šios sąlygos įgyvendinimui išskirti šie kriterijai:

- Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos;
- Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas;
- Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant aukštąjį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų atsakomybės paskirstymas;
- Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka;
- Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys;
- Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniam darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo;
- Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas.

Kiekvieno kriterijaus įgyvendinimas yra pagrindžiamas teisiniais dokumentais. Kur aktualu, pateikiami ir praktinio įgyvendinimo pavyzdžiai.

1.1 Kriterijaus „Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos“ įgyvendinimas

Šis strateginės politikos programos, skirtos švietimo ir mokymo sistemai, kriterijus yra įgyvendintas. Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos įgyvendinimas užtikrintas remiantis įvairiais dokumentais ir įstaigų veikla. Žmogiškųjų išteklių stebėsenai ir specialistų poreikio prognozavimas yra vykdomi Vyriausybės strateginės analizės centro (toliau – STRATA), rinkos situacija stebima ir ateities prognozės rengiamos pagal Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašą. Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) pateikiami duomenys naudojami švietimo stebėsenai, prognozėms, bei duomenimis pagrįstiems sprendimams priimti. Absolventų karjeros stebėjimas, duomenų rinkimas ir perdavimas atsakingoms institucijoms priskirtas profesinėms ir aukštosioms mokykloms pagal Lietuvos Respublikos (toliau – LR) mokslo ir studijų bei profesinio mokymo įstatymus. Bendrai informacija apie absolventų karjerą pateikiama STRATA, kartu ir su abiturientų prognozėmis ateičiai. Be to, STRATA kuriamas ir įrankis profesinio mokymo poreikiui prognozuoti, kuris kartu su LR švietimo įstatyme, Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje (toliau – VŠS), švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) veiklos planuose, 2021–2030 m. švietimo plėtros programos (toliau –

ŠPP) projekte ir EBPO Lietuvos įgūdžių strategijoje numatytais punktais prisideda prie tinkamo ir kokybiško asmenų orientavimo, kaip reikalaujama kriterijoje. Minėti dokumentai ir institucijos plačiau aprašomos žemiau:

1. STRATA. Remiantis LR Mokslo ir studijų įstatymo 21 straipsniu ir LR Profesinio mokymo įstatymo 32 straipsniu specialistų poreikio prognozavimas, žmogiškųjų išteklių stebėseną ir karjeros stebėseną pavesta STRATA.

Praktinis įgyvendinimas: rengiant prognozes STRATA remiasi tarptautinių organizacijų ir duomenų bazių (pvz., Eurostat, CEDEFOP), bei nacionalinių įstaigų ir sistemų (pvz., ŠVIS, Sodra, Lietuvos statistikos departamentas) duomenimis.

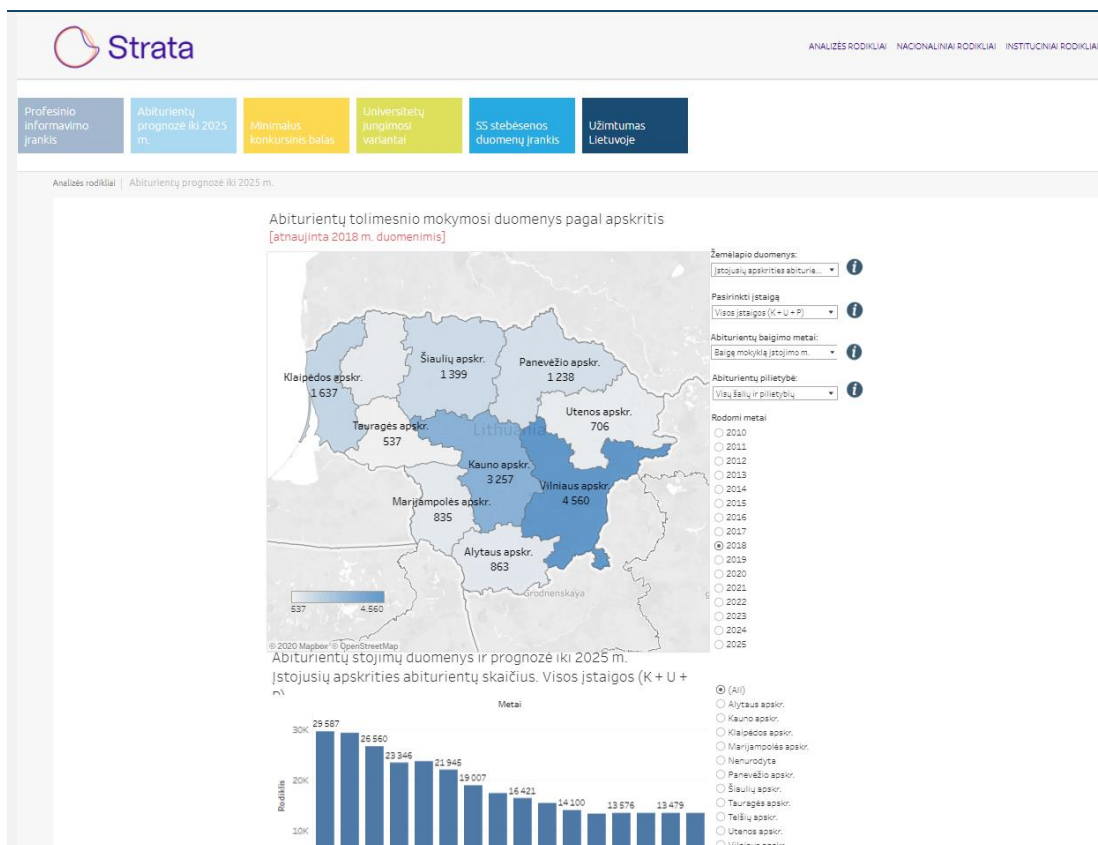
Siekiant padėti gyventojams (ypač mokiniams) tinkamai pasirinkti profesiją, veikia STRATA interaktyvus profesinio informavimo įrankis. Įrankis remiasi absolventų karjeros stebėsenos metu surinktais duomenimis. STRATA puslapyje apsilankyti ir įrankiu pasinaudoti gali visi gyventojai.

1 paveikslas. STRATA profesinio informavimo įrankis

Šaltinis: STRATA

Įrankyje gyventojai gali rasti vidutines pajamas pagal studijų kryptis, vidutinės pajamos pagal institucijas, dažniausiai užimamos profesijos 12 mėn. po studijų baigimo, stojimo balai į valstybės finansuojamas ir valstybės nefinansuojamas vietas ir vidutiniai atlyginimai pagal profesijas. Duomenis galima filtruoti ne tik pagal studijų kryptis, bet ir pagal institucijų tipus, studijų pakopas, studijų baigimo metus ir kt. Įrankyje remiamasi istoriniais duomenimis, todėl abiturientams vis tiek svarbu įvertinti, ar įrankyje matomos tendencijos išliks ir kaip gali keistis situacija darbo rinkoje.

Siekiant prognozuoti ateities situaciją STRATA veikia ir interaktyvus abiturientų prognozės iki 2025 m. įrankis. Pateikiami istoriniai ir ateities abiturientų stojimų duomenys pagal apskritis, pagal įstojimo laiką (iškart po mokyklos baigimo ar ne), pagal įstaigą ir pilietybę.

2 paveikslas. STRATA abiturientų prognozė iki 2025 m.
Šaltinis: STRATA

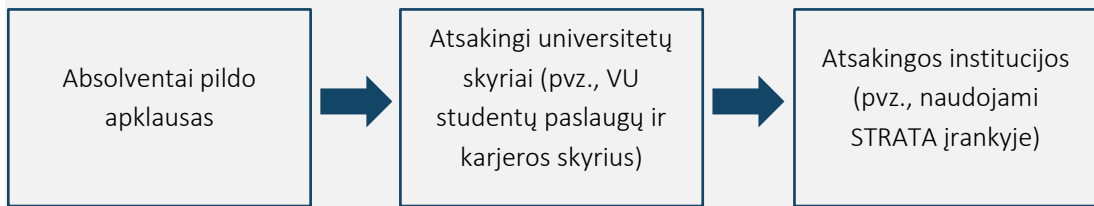
Abiturientų istoriniai duomenys ir prognozės taip pat yra viešai prieinami visiems suinteresuotiems asmenims STRATA internetiniame puslapyje.

STRATA vykdo ne tik aukštojo mokslo, bet ir profesinio mokymo absolventų karjeros stebėseną: profesinio mokymo būklės ataskaitose apžvelgiamos profesinio mokymo absolventų draudžiamos pajamos, įsidarbinimas pagal švietimo sritis ir ISCED lygmenis, bedarbystės lygis ir kt. Be to, STRATA kuria profesinio mokymo poreikio prognozavimo sistemą. Sistema kuriama siekiant planuoti specialistų poreikį, užtikrinti specialistų pasiūlą atitinkančią šalies ūkio poreikį. Be to, turint kokybiškus prognozės duomenis galima efektyviau vykdyti profesinį orientavimą.

2020 m. STRATA parengė specialistų paklausos prognozę 2020–2026 m., kurioje pateikė vidutinės ir aukštos kvalifikacijos specialistų paklausos rodiklius pagal skirtingus migracijos scenarijus.

2. LR mokslo ir studijų įstatymas. Šio įstatymo 8 straipsnyje numatyta, kad aukštosios mokyklos privalo vykdyti absolventų įsidarbinimo ir darbo karjeros stebėseną. Tai užtikrina, kad surenkami reikalingi duomenys, kuriais remiantis galima pateikti įžvalgas. Be to, numatoma, kad visus duomenis, reikalingus mokslo ir studijų valdymui ir stebėsenai, aukštosios mokyklos pateiks reikiamoms institucijoms.

Praktinis įgyvendinimas:

3 paveikslas. Duomenų perdavimo pavyzdys
Šaltinis: Sudaryta vertinimo vykdytojo

3. LR profesinio mokymo įstatymas. Naujausios redakcijos 25 straipsnyje numatyta, kad profesinio mokymo teikėjai privalo įgaliotoms institucijoms teikti duomenis, reikalingus profesinio mokymo sistemos valdymui ir stebėsenai. Be to, 2 straipsnyje apibrėžiama sąvoka profesinis standartas (ūkio sektoriui arba jo daliai reikalingų visų lygių kvalifikacijų, jas sudarančių kompetencijų ir kvalifikacijos suteikimo reikalavimų aprašas), o 13 straipsnyje reglamentuojamas šių standartų registravimas, rengimas ir atnaujinimas. Šių standartų parengimas prisideda prie aukštojo mokslo ir profesinio mokymo suteikiamų kvalifikacijų atitikimo šalies ūkio reikmėms.

Praktinis įgyvendinimas: vienas iš 25 straipsnio įgyvendinimo pavyzdžių yra profesinių mokyklų duomenų teikimas ŠVIS. ŠVIS internetiniame puslapyje, netgi, yra parengtos informacijos teikimo instrukcijos profesinio mokymo lėšų ataskaitų, kvalifikacijų tobulinimo kurso duomenų, įstaigų darbuotojų duomenų ir įstaigų aplinkos duomenų teikimui. Profesinio mokymo būklės ataskaitos naudojant ne tik šiuos, bet ir įvairius tarptautinių tyrimų, Lietuvos statistikos departamento ir kitų įstaigų duomenis, yra kasmet rengiamos STRATA.

Už profesinių standartų rengimą atsakingas kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (toliau – KPMPC). Nors dalis profesinių standartų dar rengiami, planuojama, kad Lietuvos kvalifikacijų sistemą aprašys viso 25 standartai. 2019 m. pabaigoje buvo patvirtinta 17 profesinių standartų, o juose aprašytos net 399 kvalifikacijos. Be to, KPMPC organizuoja ir vykdo kvalifikacijų poreikio prognostinius tyrimus.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) nutarimas Nr. 162 „Dėl Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašo patvirtinimo“. Apraše numatomas nuolatinis duomenų rinkimas ir analizė, pagal juos vertinamas Lietuvos gyventojų užimtumas ir darbo rinkos situacija, be to, pagal surinktus duomenis rengiamos ateities tendencijų prognozės. Apraše taip pat nurodoma, kad sprendimai bus priimami pagrindžiant minėtos analizės ir prognozių rezultatais. Apraše buvo numatytas ir šių duomenų panaudojimas švietimo srities sprendimams: valstybės politikos įgyvendinimui, studijų finansavimo planavimui, institucijų vertinimui ir kt. Aprašyme numatytų rodiklių duomenų naudojimas užtikrina kriterijuje iškeltą reikalavimą pagrįsti prognozes ir sprendimus įrodymais.

Praktinis įgyvendinimas: stebėseną vykdo įvairios ministerijos, STRATA, Vyriausybės kanceliarija. Duomenis nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos vykdytojams suteikiami iš ŠVIS.

5. LRV nutarimas Nr. 1152 „Dėl Švietimo valdymo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“. Šiame dokumente nustatyti ŠVIS uždaviniai, funkcijos ir kt. ŠVIS įsteigta remiantis Švietimo įstatymo 53 straipsnio 4 punktu ir 56² straipsniu, kuriame numatoma ŠVIS veikla, jos valdytojai ir tvarkytojai. ŠVIS veikla taip pat reglamentuojama kituose teisės aktuose: LR mokslo ir studijų įstatyme, Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme, LR statistikos įstatyme, LR kibernetinio saugumo įstatyme, Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos apraše, Nacionalinės žmogiškųjų

išteklių stebėsenos pagrindų apraše ir nuostatose. Dokumente numatyta, kad ŠVIS duomenys naudojami švietimo vertinimui, prognozėms, sprendimų pagrindimui ir kt. Surenkami duomenys padeda turėti pagrįstas prognozavimo sistemas, kaip reikalaujama kriterijuje.

Praktinis įgyvendinimas: nors dalis statistikos ŠVIS prieinama registruotiems vartotojams, ŠVIS turi ir viešosios statistikos skiltį, kurioje pateikiama statistiką gali matyti visi norintys. Suteikiama informacija apie įvairius švietimo lygius. Be to, ŠVIS internetiniame puslapyje skelbiami mokslo ir švietimo strateginiai rodikliai bei išorinio vertinimo rodikliai. Dalis duomenų pateikiama internete, suteikiama galimybė filtruoti aktualius metus ar savivaldybę, o dalis duomenų prieinama atsisiuntus lenteles.

6. LR švietimo įstatymas. 18 straipsnyje užtikrinamos Profesinio orientavimo paslaugos. Numatoma, kad profesinis orientavimas vykdomas švietimo įstaigose ir kitose institucijose ir padeda gyventojams pasirinkti kompetencijų įgijimo galimybes ir vystyti savo karjerą. Profesinio orientavimo paslaugos teikiamos visiems, išskyrus asmenis, nepradėjusius mokytis pagal pradinio ugdymo programą.

Praktinis įgyvendinimas: profesinio mokymo specialistai dirba didžiojoje dalyje bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų, kur padeda mokiniams pasirinkti mokymo kryptis ir tolimesnius žingsnius karjeros kelyje. Be to, profesinis konsultavimas teikiamas ir kitiems gyventojams – Užimtumo tarnyboje visi gyventojai gali bendrauti su konsultantais apie profesijos pasirinkimą, mokymosi ir studijų galimybes, darbo rinkos poreikius ir kt. Remiantis profesinio orientavimo stebėsenos ataskaita¹, daugiau nei 90 proc. mokinių bendrojo ugdymo mokyklose, kurios pateikė duomenis, gavo profesinio orientavimo paslaugas individualiai (32 proc.) arba grupėse (61 proc.).

7. VŠS. Kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemoms užtikrinti VŠS skirtas 21.4 punktas. Jame numatoma, kad asmenims bus teikiama pagalba karjeros planavimo ir valdymo srityse, bus ugdomos tam reikalingos kompetencijos ir bus stengiamasi populiarinti programas ir profesijas, kurios yra perspektyviausios. Šio užmojo detalesni įgyvendinimo planai numatyti ŠMSM 2020 m. veikos plane (žr. 8 punktą).
8. ŠMSM veiklos planai. 2020–2022 m. ŠMSM strateginiame veiklos plane numatytos kriterijaus įgyvendinimui aktualios priemonės: švietimo stebėsenos tyrimų organizavimas, ugdymo vertinimo ir stebėsenos priemonių atnaujinimas. Be to, iškeltas uždavinys užtikrinti sąmoningą ir informacija paremtą studijų pasirinkimą ir prieinamumą. Strateginiame veiklos plane asignavimai šių priemonių ir uždavinio įgyvendinimui numatyti visam 2020–2022 m. laikotarpiui. Tai, kad įgyvendinimas yra detaliau suplanuotas ir pradėtas parodo ir ŠMSM 2020 m. veiklos planas. Jame numatytas švietimo stebėsenos tyrimų organizavimas (Nr. 2.2.3). Ši veikla numatyta siekiant stiprinti mokinių pasiekimų, mokyklų ir viso švietimo vertinimą ir stebėseną. Siekiant įgyvendinti šį numatytą tikslą suplanuoti šie veiksmai:
  - a. Vykdyta EBPO PISA 2018 tyrimo rezultatų sklaida
  - b. Organizuoti EBPO PISA 2018 Finansinio raštingumo ir Globalių kompetencijų ir pristatymai
  - c. Koordinuoti EBPO PISA 2021 pagrindinio testavimo parengiamieji darbai
  - d. Koordinuotas EBPO TALIS 2018 ataskaitų rengimas

¹ Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, „2018-2019 m. m. Mokinių profesinio orientavimo (ugdymo karjerai) stebėsenos ataskaita“. Prieiga internete: <http://www.mukis.lt/download/2055/2018-2019%20stebesenos%20ataskaita.pdf>

- e. Organizuotas IEA TIMSS 2019 rezultatų pristatymas (4 klasė ir 8 klasė)
- f. Koordinuoti IEA TIMSS 2023 tyrimo parengiamieji darbai
- g. Koordinuotas tyrimo IEA PIRLS 2021 bandomasis testavimas ir pagrindinio testavimo parengiamieji darbai
- h. Koordinuoti tyrimo IEA ICCS 2022 parengiamieji darbai
- i. Dalyvauta tarptautinių tyrimų EBPO ir IEA koordinatorių susitikimuose (pagal tyrimų organizatorių planą), duomenų bazių valdymo apmokymuose
- j. Dalyvauta EBPO PISA valdančiosios tarybos ir IEA generalinės asamblėjos veikloje
- k. Dalyvauta EBPO TALIS valdančiosios tarybos veikloje
- l. Sumokėti mokesčiai už tarptautinius tyrimus
- m. Parengtos 9 švietimo problemų analizės
- n. Parengta tikslinė antrinė PISA duomenų analizė²
- o. Parengta 2020 m. Lietuvos ir regionų švietimo būklės apžvalga

Plane numatomas ir ugdymo vertinimo ir stebėsenos priemonių atnaujinimas (Nr. 2.2.7). Atskirais punktais numatyti 3 projektai: neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė, bendrojo ugdymo tyrimų, vertinimo ir stebėsenos sistemos plėtra bei ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo stebėsenos tobulinimas.

Stebimi ir kiti rodikliai, susiję ne tik su mokinių pasiekimais, bet ir mokinių rizikinga elgsena ir prevencine veikla (tarptautinis alkoholio, tabako, kitų psichoaktyvių medžiagų vartojimo paplitimo tarp moksleivių (ESPAD) tyrimas), bei suaugusiųjų švietimu (tarptautinis suaugusiųjų kompetencijų tyrimas (PIAAC)).

ŠMSM 2020 m. veiklos plano studijų ir mokslo plėtros dalyje (12.01) numatyta užtikrinti sąmoningą ir informacija paremtą studijų pasirinkimą ir prieinamumą (Nr. 1.1). Įgyvendinant šį uždavinį išskirti tikslai pasiekti didesnę procentą studijuojančių fizinius ir inžinerinius mokslus, didesnę procentą gyventojų, besidominčių mokslu ir technologijomis, bei šalyje siūlyti 900 studijų programų. Planuojama, kad finansuojant studijas bus atsižvelgta į valstybės ir darbo rinkos poreikius, valstybės finansines galimybes ir absolventų įsidarbinimo rodiklius.

Praktinis įgyvendinimas: Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra 2020 m. paskelbė 2 švietimo problemų analizės dokumentus, tyrimai susiję su švietimo sritimi 2020 m. paviešinti ir STRATA internetiniame puslapyje. STRATA pateikiami duomenys taip pat turėtų gerinti informacija paremtą studijų pasirinkimą, kaip numatyta veiklos plane. Be to, ŠMSM dalinasi informacija apie tarptautinių rezultatų tyrimus, vykdė PISA 2018 m. rezultatų pristatymą ir kt.

9. ŠPP projektas. Dokumente numatyta, kad siekiant gerinti atitiktį tarp švietimo sistemoje įgyjamų ir darbo rinkoje reikalingų kompetencijų svarbu užtikrinti, kad kuo daugiau mokinių gautų profesinį orientavimą (išskeltas tikslas 2030 m. pasiekti 60 proc. 5-12 klasių mokinių). Tikslui pasiekti numatytas regioninių karjeros centrų steigimas Lietuvoje, užtikrinant profesinį

² A. Zabulionis, „Tarptautinio švietimo tyrimo OECD PISA Lietuvos ir kaimyninių šalių duomenų tikslinė antrinė analizė“. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/09/Tarptautinio-svietimo-tyrimo-OECD-PISA-2018-m.-Lietuvos-ir-kaimyniniu-saliu-duomenu-tiksline-antrine-analize.pdf>

orientavimą nuo pirmos klasės. Tai prisideda prie kriterijaus įgyvendinimo sąlygos turėti kokybiško orientavimo sistemą.

Praktinis įgyvendinimas: Alytuje 2019 m. buvo įsteigtas pirmasis regioninis karjeros centras „Karjeras“, kuriame konsultuojami jaunuoliai nuo 14 m.

10. EBPO Lietuvos įgūdžių strategija. Galutinis dokumentas bus parengtas 2021 m. antrą ketvirtį, tačiau jau galima susipažinti su preliminariomis rekomendacijomis. 2021 m. sausio mėn. vykusiame preliminarų rekomendacijų pristatyme nurodyta, kad Lietuva turėtų praplėsti įgūdžių numatymo veiklas, naudoti ne tik kiekybinius metodus, bet ir atsižvelgti į kokybinius duomenis iš suinteresuotų šalių ir ekspertų. Įgyvendinant pirmąjį švietimui reikiamos sąlygos kriterijų aktuali ir pateikta rekomendacija sukurti išsamią karjeros orientavimo visą gyvenimą sistemą visuose Lietuvos regionuose, kuri būtų prieinama ir pritaikyta visoms amžiaus grupėms.

Teisės aktai ir kiti dokumentai Lietuvoje užtikrina pakankamą duomenų rinkimą, jų kryptingą panaudojimą visuomenės informavimui, ateities prognozėms ir sprendimų priėmimui. Informacija apie karjeros galimybes pateikiama visuomenei, o profesinio orientavimo paslaugos teikiamos pradėjusiems lankyti pradinio išsilavinimo institucijas ir vyresniems gyventojams. Kriterijus „Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos“ yra įgyvendintas.

1.2 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas“ įgyvendinimas

Prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo užtikrinama pagal LR švietimo, profesinio mokymo bei mokslo ir studijų įstatymus, švietimo kokybės ir įtraukumo didinimas numatytas VŠS, ŠPP ir ŠMSM veiklos planuose. Galimybė užbaigti mokslus yra numatyta anksčiau minėtuose įstatymuose. Bendrųjų gebėjimų įgijimas numatytas ŠMSM 2020 m. veiklos plane. Plačiau minėti dokumentai apžvelgiami sąrašė:

1. VŠS. III dokumento prioritetinė kryptis orientuota į kokybiško, įtraukaus švietimo ir mokymo principų diegimą ir įtvirtinimą, išskelti šie uždaviniai:
  - a. 19.2. turtinti mokymosi, praktinio taikymo aplinką mokyklose, plėsti neformaliojo švietimo mokyklų spektrą ir visų mokyklų veiklos įvairovę, ypač kultūrinės saviraiškos, lyderystės, kūrybingumo, verslumo, profesinių gebėjimų ugdymo galimybes, paramą savanorystės iniciatyvoms, kartu organizuojant nuolatinį dialogą dėl plėtros prioritetų; rūpintis socialiniu, emociniu, lytiniu ir tarpkultūriniu ugdymu; mokyklose diegti sisteminius pokyčius, lemiančius patyčių, prekybos žmonėmis ir smurto, alkoholio bei tabako vartojimo mažinimą, kad būtų užtikrinamas mokyklos bendruomenės psichologinis saugumas.
  - b. 19.3. užtikrinti naudojimosi švietimu pirmenybę socialinės atskirties, prekybos žmonėmis aukoms ir rizikos bei specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų grupėms, siekiant socialinės atskirties įveikos ir gabių asmenų ugdymo dermės; sukurti veiksmingą socialinės paramos sistemą socialiai remtiniams švietimo sistemos dalyviams; stiprinti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir savivaldybių administracijos vaidmenį

koordinuojant specialųjį ugdymą, teikti kokybišką metodinę pagalbą specialiojo ugdymo specialistams; kaimo mokyklų ir tautinių mažumų kalbomis mokymą vykdančių mokyklų tinklo pertvarką įgyvendinti atsižvelgiant į bendruomenių, ypač vaikų, interesus, laikantis mokyklų efektyvumo ir socialinės atskirties mažinimo principo; užtikrinti tautinės, pilietinės Lietuvos tapatybės stiprinimą, lietuvių kalbos, tautinių mažumų gimtųjų kalbų mokymo ir ugdymo tautinių mažumų kalba kokybę, Lietuvos kultūros puoselėjimą ir tęstinumą.

- c. 19.4. plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą ir tarpusavio papildomumą, diegti atvirus ir lanksčius mokymosi būdus; prireikus sudaryti savarankiško mokymosi galimybę.

Siekama ne tik užtikrinti švietimo prieigą visiems, bet ir specialų dėmesį skirti nepalankioje socialinėje-ekonominėje ar kultūrinėje situacijoje esantiems asmenims. Todėl užtikrinama ne tik prieiga prie švietimo, bet ir didesnė asmenų įtrauktis. Tikslai įgyvendinami numatant ir vykdant konkrečias veiklas metiniuose veiklos planuose.

Praktinis įgyvendinimas: 2015 m. strategijos įgyvendinimo dokumente pateikta statistika atskleidė, kad tuo metu daugelis VŠS tikslų dar nebuvo pasiekti, tačiau buvo įgyvendinamos įvairios veiklos strategijos tikslams pasiekti: atnaujinami švietimo įstaigų pastatai, brandos egzaminų priemonės pritaikytos mokiniams su spec. ugdymosi poreikiais, vykdytos neformaliojo švietimo programos ir konkursai ir kt. Buvo vykdomi veiksmai strategijos tikslams pasiekti. Siekiant įgyvendinti VŠS kasmet veiklos numatomos ŠMSM veiklos planuose (žr. 2 punktą.).

2. ŠPP projektas. Siekiant užtikrinti visiems vienodą prieigą prie kokybiško ugdymo ŠPP numatyta spręsti netolygios ugdymo kokybės ir nevienodo mokyklinio starto galimybių problemas (Nr. 3.1). Be to, 3.2 plano punkte numatoma didinti švietimo įtrauktį ir prieinamumą, užtikrinti saugią aplinką kiekvienam asmeniui, t. y. suteikti mokymosi ir švietimo pagalbą mokiniams, kuriems jos reikia, gerinti bendrojo ugdymo institucijų pritaikymą judėjimo negalią turintiems mokiniams ir didinti neformaliojo vaikų švietimo pasiūlą spec. ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, gerinti aukštojo mokslo prieinamumą mokiniams iš žemesnių pajamų šeimų. Šie du dokumento punktai, kartu su kitomis ŠPP numatytomis veiklomis prisideda prie kriterijaus įgyvendinimo.
3. LR švietimo įstatymas. Įvairūs įstatymo straipsniai užtikrina švietimo prieinamumą:
  - a. 24 straipsnyje įtvirtinama Lietuvos gyventojų teisė ir pareiga mokytis. Valstybė visiems piliečiams ir turintiems teisę gyventi Lietuvoje garantuoja priešmokyklinį, pradinį, pagrindinį ir vidurinį ugdymą, be to, užtikrina, kad aukštasis mokslas arba profesinis mokymas būtų prieinamas.
  - b. 27 straipsnyje pateikiama informacija apie mokinių galimybes pasirinkti švietimo programas atsižvelgus į savo gebėjimus ir polinkius, išlaikant įstatyme numatytą programų nuoseklumą.
  - c. 32–35 straipsniuose nustatomas švietimo prieinamumas dirbantiems asmenims, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, mokiniams, turintiems spec. ugdymo poreikių ir riboto judumo asmenims. Numatyta, kad priklausomai nuo situacijos, gali būti sudaromos reikalingos sąlygos iš švietimo tiekėjų ir darbdavių pusės, teikiamos socialinės paslaugos ir švietimo pagalba, vykdomos tikslinės įtraukimo programos, teikiamos reikalingos rekomendacijos, pritaikoma aplinka ir vykdomos kitos veiklos, kad prieinamumas visiems būtų užtikrintas.

- d. 38 ir 39 straipsniuose reglamentuojama mokymosi pasiekimo vertinimų ir įteisinimo tvarka – užtikrinama, kad pasiekimai būtų palyginami, o baigus ugdymo programas būtų suteikiami pasiekimus įteisinantys dokumentai.

Šiuose ir kituose straipsniuose pateikiami paslaugų, teisių ir kiti apibrėžimai užtikrina galimybę dalyvauti švietimo programose ir jas baigus turėti tai įrodančius dokumentus. Be to, įvairiuose straipsniuose (pagrindinis straipsnis apie švietimo kokybę yra 37 LR švietimo įstatymo straipsnis) numatyta siekti geros švietimo kokybės, tai irgi svarbu įgyvendinant iškeltą kriterijų.

Praktinis įgyvendinimas: Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2019 m. 95 proc. mokinių, kurie turėjo įgyti pagrindinį išsilavinimą, jį įgijo. Vertinant vidurinio išsilavinimo įgijimą rodiklis siekė 96 proc. ŠVIS duomenimis ikimokykliniame ugdyme dalyvauja 64 proc. atitinkamos amžiaus grupės vaikų, o pradiniam ir pagrindiniam ugdymui šis rodiklis siekė daugiau nei 100 proc. Mokyklose dirba socialiniai ir specialieji pedagogai, psichologai ir kiti darbuotojai, galintys teikti mokiniams pagalbą.

4. LR profesinio mokymo įstatymas. 3 įstatymo straipsnyje numatoma, kad profesinio mokymo sistema siekia sudaryti sąlygas įvairių poreikių ir gebėjimų asmenims įgyti kvalifikaciją ir kompetencijas ir jas pripažinti, užtikrinti profesinio mokymo prieinamumą ir kokybę. 20 straipsnyje reglamentuojamas spec. ugdymosi poreikių turinčių asmenų, o 21 straipsnyje asmenų, kuriems apribota ar atimta laisvė, profesinis mokymas. 22 straipsnyje nustatyta, kaip yra užtikrinama profesinio mokymo kokybė. 23 straipsnyje nustatoma pasiekimų įteisinimo tvarka, kad įgytos kvalifikacijos ir kompetencijos turėtų tinkamus įrodymus, galiojančius ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse pagal kitus teisės aktus.

Praktinis įgyvendinimas: profesinis mokymas dažnai pasirenkamas mokinių, turinčių spec. ugdymosi poreikių bei mokinių iš mažų pajamų šeimų, kuriems suteikiama galimybė įgyti profesiją ir iškart naudoti ne tik teorines, bet ir praktines žinias. Įvairių profesijų gali mokytis ir nuteistieji asmenys, kalintys pataisos namuose ar tardymo izoliatoriuose, o įgiję profesiją turi daugiau šansų atlikti bausmę įsitvirtinti darbo rinkoje ir nebekartoti nusikaltimų. Neretai naujienos apie vidurinį išsilavinimą arba profesiją įgijusius nuteistus asmenis viešinama pataisų namų ar tardymo izoliatorių internetinių puslapių naujienų skiltyse.

5. LR mokslo ir studijų įstatymas. Jau įstatymo paskirtyje nurodoma, kad įstatymas nustato mokslo ir studijų kokybės užtikrinimo principus, kvalifikacijų suteikimą ir pripažinimą, studentų teises ir pareigas. 8 ir 9 straipsniuose numatyta, kad ir universitetai ir kolegijos siekia suteikti asmenims išsilavinimą bei kvalifikacijas, atitinkančias mokslo ir naujausių technologijų lygį. 51 straipsnyje numatoma, kad baigus studijas asmenims išduodami kvalifikacinį laipsnį liudijantys diplomai ir jų priedėliai. Įtraukus aukštasis mokslas užtikrinamas pagal 55 straipsnio 1 dalies 7 punktą, kuriame užtikrinama negalią turinčių studentų teisė atsiskaityti už darbus taikant alternatyvius atsiskaitymo būdus, jei yra toks poreikis, o 82¹ straipsnyje nustatoma socialinių stipendijų gavimo tvarka, kuri pagerina asmenų, turinčių negalią, turinčių teisę gauti socialinę pašalpą, praradusių tėvus arba iki pilnametystės augusių globoje (rūpyboje) galimybes dalyvauti aukštajame moksle ir įgyti reikalingas kompetencijas.

Praktinis įgyvendinimas: Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2019 m. net 57,8 proc. 30-34 m. amžiaus gyventojų buvo įgiję aukštą išsilavinimą. Tai parodo, kad mokslas yra pakankamai prieinamas gyventojams. Siekiant pagerinti asmenų, turinčių negalią, teisę gauti socialinę pašalpą, praradusių tėvus arba iki pilnametystės augusių globoje (rūpyboje) galimybes

dalyvauti aukštajame moksle 2020 m. socialinės stipendijos buvo padidintos iki 6,5 bazinių socialinių išmokų dydžio.

6. ŠMSM veiklos planai. ŠMSM 2020–2022 m. strateginiame veiklos plane siekiant įtraukti vaikus mokytis ir išskleisti individualius gebėjimus numatyta plėtoti įtraukaus švietimo infrastruktūrą atliekant švietimo įstaigų pastatų, erdvių, priemonių ir transporto modernizavimą, sustiprinti bendrąsias kompetencijas, įgyvendinti projektus gerinančius specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų galimybes mokytis. ŠMSM 2020 m. veiklos planas atspindi šiuos strateginiame veiklos plane iškeltus siekius ir jų įgyvendinimo pradžia, kuri, remiantis strateginiu veiklos planu, turėtų būti tęsiama ir 2021 m. bei 2022 m. ŠMSM 2020 m. veiklos plane numatoma siekti kriterijaus išpildymui aktualių tikslų:
- a. 3.1 punkte numatyta siekti įtraukaus švietimo infrastruktūros plėtojimo. Tai įtraukia infrastruktūros gerinimą ir modernizavimą, finansinių ir žmogiškųjų išteklių optimizavimą, tinkamą įstaigų aprūpinimą mokymo priemonėmis ir transportu, taip užtikrinant, kad teikiamos švietimo paslaugos būtų kokybiškos visose vietovėse ir būtų prieinamos kuo didesniai skaičiui žmonių. Investicijos į reikalingus resursus palengvina ugdymo pritaikymą skirtingiems vaikų gebėjimams ir poreikiams. Tinkamai panaudojus suplanuotas lėšas galima užtikrinti, kad ugdymo įstaigų pastatuose būtų patogų mokytis ir vaikams, turintiems spec. ugdymosi poreikių, kad pastatai būtų pritaikyti žmonėms su negalia judėjimui. Be to, investuojant į transporto priemones galima palengvinti mokyklų pasiekiamumą ne tik mokiniams, turintiems su spec. ugdymosi poreikių, bet ir gyvenantiems atokiose vietovėse. Tinkamai perskirsčius resursus galima daugiau investuoti į švietimo kokybės gerinimą, o ne infrastruktūros išlaikymą.
  - b. 3.2 punkte numatoma skatinti mokyklas bendrųjų kompetencijų ir santykių gerinimui. Šiam uždaviniui suplanuotos įvairios veiklos: lituanistinio, pilietinio ir kitų bendrųjų kompetencijų ugdymo stiprinimas, projektai taiklesnio ugdymo turinio ir naujų mokymo organizavimo formų kūrimui ir diegimui, kūrybingumo skatinimas visuose švietimo lygmenyse, sveikos gyvensenos ir ekologinės savimonės ugdymas.
  - c. 3.3 punkte numatyta sustiprinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų įtrauktį į švietimą. Siekiant įgyvendinti šį uždavinį numatyta tobulinti įvairių ugdyme dalyvaujančių asmenų kvalifikacijas darbi su spec. ugdymosi poreikių turinčių mokinių grupėmis. Įgyvendinus reikalingus infrastruktūros pokyčius pagal 3.1 uždavinį ir ugdant reikalingas kompetencijas pagal 3.3 uždavinį tikėtina, kad daugiau vaikų, turinčių spec. ugdymosi poreikių, būtų sėkmingai įtraukiami į bendrojo ugdymo programas ir mokytųsi su kitais bendraamžiais.

Praktinis įgyvendinimas: vykdomi mokyklų rekonstravimo darbai, 31 proc. mokyklų, kurios dalyvavo mokyklų pritaikymo neįgaliesiems apklausoje, numatomi patalpų atnaujinimo darbai 2 m. laikotarpyje. Vis daugiau švietimo įstaigų pastatų būna pritaikyti asmenų, turinčių judėjimo negalią, judėjimui. Tobulinamos švietimo darbuotojų kompetencijos darbi su spec. ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais, vykdomos įvairios veiklos tautinių mažumų ir migrantų integracijai į švietimo sistemą.

Remiantis apžvelgtais dokumentais galima teigti, kad Lietuvoje teisiškai numatytas švietimo prieinamumas visiems asmenims ir prieinamumas yra nuolatos didinamas tvarkant švietimo įstaigų infrastruktūrą ir paslaugų teikimo principus. Asmenims, baigusiems ugdymo programas, įteikiami dokumentai, įteisinantys jų pasiekimus. Kriterijus „Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus

švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas“ Lietuvoje yra įgyvendintas.

1.3 Kriterijaus „Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant aukštąjį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų atsakomybės paskirstymas“ įgyvendinimas

Atsakomybės švietimo ir mokslo srityse yra reglamentuojamos LR įstatymuose ir yra priskirtos įvairaus lygio institucijoms – nuo Seimo ir LRV iki individualių švietimo įstaigų. Būtent per atsakomybių pasiskirstymą yra koordinuojama švietimo ir mokymo sistema. Be to, pagal VŠS papildomai diegiami mechanizmai, kad švietimo įstaigos būtų atsakingos visuomenei. Plačiau nagrinėjami šie dokumentai:

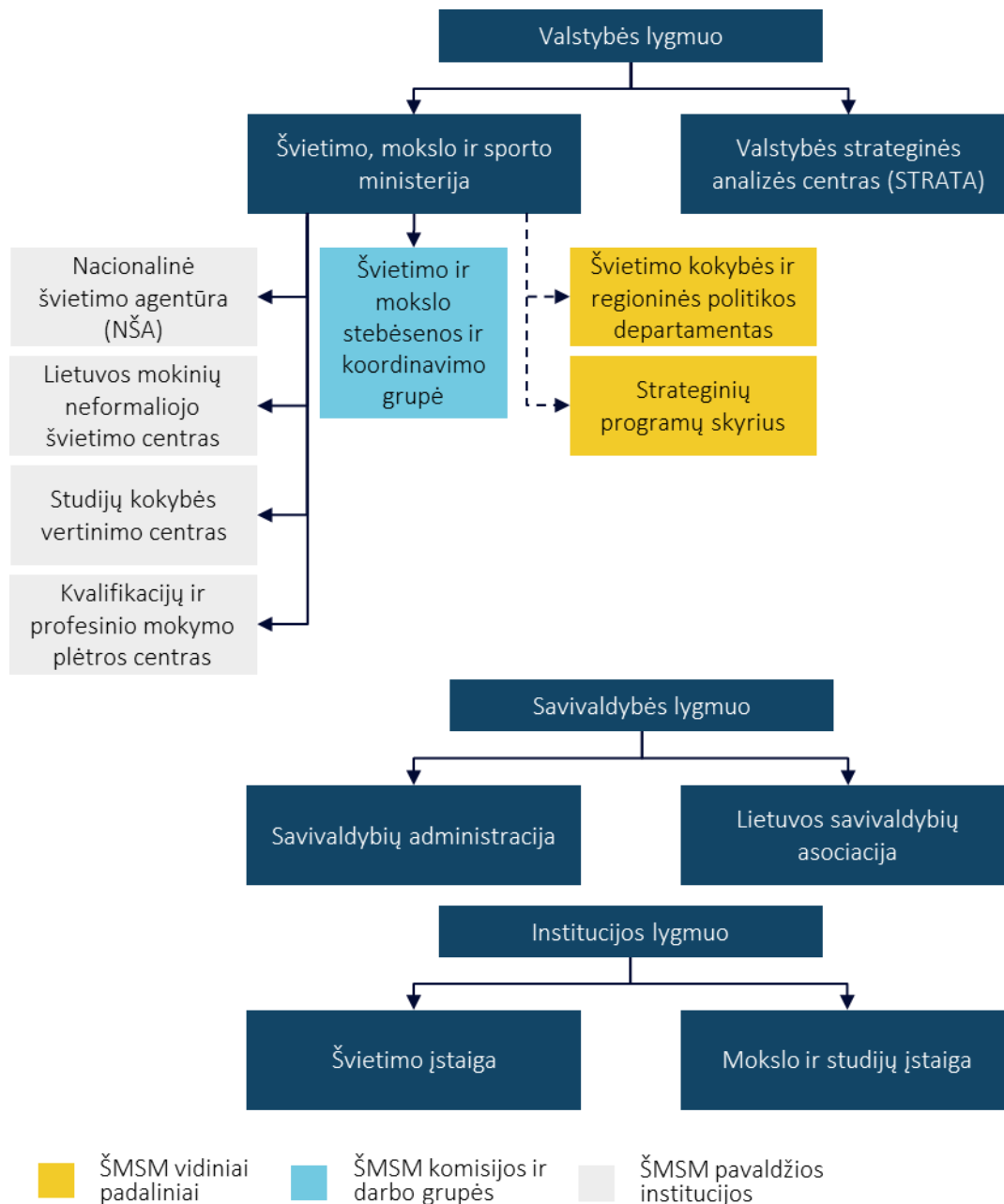
1. VŠS. Šios strategijos 17.1 punkte numatoma, kad daugiau atsakomybės bus suteikiama mokyklų savininko teisės ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms, savininkams ir pačioms mokykloms bei stiprinti universitetų autonomiją. Be to, suplanuota suformuoti šių šalių atskaitomybės visuomenei ir besimokantiems mechanizmus. 19.4 punkte numatyta plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą ir tarpusavio papildomumą. 21.5 punkte numatyta sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą ir kt. Už VŠS įgyvendinimą atsakinga ŠMSM, įgyvendinimas vykdomas kartu su kitomis valstybės institucijomis, savivaldybėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kt. Konkretų veiksmų įgyvendinimas ir atsakomybė numatoma įgyvendinančių institucijų veiklos planuose.
2. ŠPP projektas. ŠPP yra rengiama visų lygių švietimo specialistų komandos. Bendras programos rengimas veda ir į bendrą koordinuotą įgyvendinimą.
3. LR švietimo įstatymas. 6 įstatymo skirsnyje aprašytas švietimo valdymas ir savivalda. 52 straipsnyje pateikiama informacija, kad už švietimo valdymą atsakingi šie subjektai: Seimas, LRV, ŠMSM ir kitos ministerijos, Vyriausybės įstaigos, savivaldybių institucijos, nevalstybinių mokyklų savininkai bei švietimo įstaigų vadovai. Skirtingų šalių įgaliojimai įtvirtinami 55–59 straipsniuose. 56 straipsnyje atsakomybė už mokymo turinio formavimą ir ugdymo programų kriterijų tvirtinimą priskiriama ŠMSM. 6 skirsnyje taip pat pateikiamos mokyklos, savivaldybės ir valstybės savivaldų veiklos galimybės ir aprašytas mokyklos bendruomenės narių dalyvavimas švietimo valdyme. 64 straipsnyje švietimo priežiūros atsakomybė priskirta ŠMSM valstybiniu lygiu, o atskirų mokyklų veiklos priežiūra pavesta atsakingoms institucijoms (priklausomai nuo to, ar mokykla valstybinė, savivaldybės ar privati).
4. LR mokslo ir studijų įstatymas. Atsakomybė už aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą ir priežiūrą numatyta LR mokslo ir studijų įstatyme. Pagal įstatymo 2 skirsinį, aukštosios mokyklos turi tarybą, senatą ir rektorių kaip valdymo organus, o kolegijos turi tarybą, akademinę tarybą ir direktorių kaip valdymo organus. 27–29 straipsniuose nustatomos šių organų funkcijos, o 30 straipsnyje reglamentuojamas studentų dalyvavimas aukštosios mokyklos valdyme. 3 straipsnio skirsnyje apibūdinamas mokslinių tyrimų instituto valdymas. Mokslinių tyrimų instituto mokslo taryba ir mokslinių tyrimų instituto direktorius yra identifikuojami kaip valstybinių mokslinių tyrimų institutų valdymo organai. 32–33 straipsniuose aprašytos šių organų funkcijos ir kita susijusi informacija. Remiantis 8 įstatymo straipsniu, teisė rengti ir tvirtinti studijų programas priskiriama aukštosioms mokykloms, tačiau programos turi būti registruojamos Studijų, mokymo programų ir

- kvalifikacijų registre, studijų programų kokybę užtikrina 48 straipsnyje reglamentuojamas išorinis studijų vertinimas ir akreditavimas.
5. LR profesinio mokymo įstatymas. 5 įstatymo skyriuje aprašomas profesinio mokymo valdymas ir savivalda. 26–30 straipsniuose reglamentuojami ŠMSM, Ekonomikos ir inovacijų (iki 2019 m. – Ūkio) ministerijos, vidaus reikalų ministerijos, teisingumo ministerijos, bei kitų ministerijų ir Vyriausybės įstaigų įgaliojimai profesinio mokymo srityje. Likusiuose 5 skyriaus straipsniuose taip pat nustatomi kvalifikacijų tvarkymo institucijos, STRATA, savivaldybės institucijų ir socialinių partnerių įgaliojimai. Už profesinio mokymo politikos formavimą bei jos įgyvendinimo koordinavimą atsakinga ŠMSM, o atsakomybė už mokymo turinio ir mokymo metodų atnaujinimą priskirta profesinio mokymo teikėjams.
  6. LR strateginio valdymo įstatymas. Šis įstatymas buvo priimtas 2020 m. birželį ir įsigaliojo 2021 m. sausį (kai kurios įstatymo dalys įsigaliojo jau 2020 m. liepos mėn., o 15 straipsnio 6 dalis įsigalios tik 2022 m. sausį). Skirtinguose straipsniuose numatyta kokios institucijos yra atsakingos už įvairių dokumentų (pvz., pažangos strategijos arba nacionalinio pažangos plano) rengimą, tvirtinimą, įgyvendinimą, pažangos stebėseną ir vertinimą bei atsiskaitymą.
  7. EBPO Lietuvos įgūdžių strategija. Lietuvos įgūdžių strategijos projekto pristatyme konstatuota, kad Lietuvos įgūdžių sistemos koordinavimas yra komplikotas, jame dalyvauja daug nacionalinio ir regioninio lygio institucijų. Todėl rekomenduojama Lietuvoje įkurti tarpministerinę įgūdžių politikos tarybą, kuriai būtų priskirti pagrindiniai įgaliojimai ir atsakomybė už įgūdžių politiką, užtikrinti, kad ši taryba tinkamai bendradarbiautų su dabartine trišale taryba, bei pagerinti savivaldybių, regionų plėtros tarybų ir sektorinių profesinių komitetų gebėjimą vykdyti savo pareigas.
  8. Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas. Dokumentas nustato LR kvalifikacijų lygių sistemą, kuria remiamasi profesinio mokymo ir aukštojo mokslo srityse ir užtikrina, kad Lietuvoje įteisinti kvalifikacijų lygiai atitinka ES lygmens rekomendacijas ir reikalavimus. Pagal aprašo nuostatas vertinamos profesinio mokymo ar studijų programos, neformalioju ar savišvietos būdu įgytos kompetencijos. Aprašas siejasi su švietimo, mokslo ir studijų bei profesinio mokymo įstatymais, apraše naudojamos minėtuose įstatymuose apibrėžtos sąvokos.

Atsakomybė už darbą su įvairiais švietimo lygiais daugiausiai apibrėžta įstatymuose. Kriterijus „Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant aukštąjį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų atsakomybės paskirstymas“ yra įgyvendintas.

1.4 Kriterijaus „Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka“ įgyvendinimas

Stebėsenos, vertinimo ir priežiūros tvarkos nustatomos konkrečiuose strateginiuose dokumentuose. Šiuo metu švietimo srityje aktualus dokumentas VŠS, už kurio stebėseną atsakinga ŠMSM. Švietimo, mokslo ir studijų sistemų stebėseną numatoma LR švietimo bei mokslo ir studijų įstatymuose, švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos apraše. Papildomos rekomendacijos dėl įgūdžių politikos pateikiamos EBPO Lietuvos įgūdžių strategijoje. Švietimo ir mokslo stebėsenos struktūra pavaizduota 4 paveiksle.

4 paveikslas. Švietimo ir mokslo stebėsenos organizacinė struktūra

Šaltinis: sudaryta vertinimo vykdytojo, remiantis Kurk Lietuvai ataskaita ir ŠMSM pateikta informacija

Skirtinguose lygmenyse už stebėseną atsakingos skirtingos institucijos. Labai svarbu, kad stebėseną tinkamai vyktų žemiausiu lygmeniu, kad aukštesnius stebėsenos lygius pasiektų tinkami duomenys. Žemiau pateikiami įvairūs švietimo srities dokumentai ir juose numatyta stebėsenos, vertinimo ir/ar priežiūros tvarka:

1. VŠS. VŠS buvo parengta siekiant esminių švietimo pokyčių. 26 strategijos punkte numatyta, kad strategijos įgyvendinimo priežiūrą atliks LR Seimas (2017 m. pusiaukelės įvertinimas ir strategijos įgyvendinimo pabaigoje), Lietuvos švietimo taryba, kuriai paskirta kasmetinė analizė, ir ŠMSM, kuriai priskirtas nuolatinės stebėsenos vykdymas.

Praktinis įgyvendinimas: strategijos įgyvendinimas yra stebimas nurodytų institucijų, įžvalgos apie strategijos įgyvendinimą pateikiamos ir kitų institucijų (pvz., Valstybės Kontrolės audito ataskaitose). Medžiaga diskusijoms apie strategijos įgyvendinimą pateikta 2015 m. ir 2019 m.

2. ŠPP projektas. ŠPP projekto 3.1 uždavinio „pagerinti švietimo kokybę ir sumažinti ugdymosi rezultatų atotrūkį“ įgyvendinimui numatyta „Skatinant duomenimis ir moksliniais tyrimais grįstą švietimo sistemą, sukurti edukologinių tyrimų ir jų rezultatų diegimo sistemą, įskaitant edukologijos doktorantūros stiprinimą“ (3.1.7 priemonių kryptis). Tai užtikrintų stebėsenos, vertinimų ir tyrimų vykdymą siekiant gerinti švietimo kokybę.
3. LR švietimo įstatymas. Pagal įstatymo 37 straipsni 4 punkte numatyta, kad „švietimo kokybei gerinti vykdoma švietimo stebėseną, tyrimai, mokyklų veiklos įsivertinimas ir išorinis vertinimas, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų atestacija, mokymosi pasiekimų vertinimas, švietimo įstaigos vadovai teikia mokyklos bendruomenei ir tarybai svarstyti metų veiklos ataskaitą“. 64 straipsnyje apžvelgiama švietimo priežiūros tvarka. Kaip minėta šios ataskaitos 1.3 dalies 3 punkte, švietimo priežiūros atsakomybė priskirta ŠMSM valstybiniu lygiu, o atskirų mokyklų veiklos priežiūra pavesta atsakingoms institucijoms.

Praktinis įgyvendinimas: daugelis stebėsenos rodiklių yra renkami ŠVIS, kuri juos gauna iš švietimo įstaigų. Mokyklos pasirengia ilgesnio laikotarpio strateginius planus bei kasmet suplanuoja veiklą metams ir pačios vertina savo veiklą. Išorinį vertinimą atlieka Nacionalinė švietimo agentūra – atliekami vizitai mokyklose, stebimos pamokos, analizuojama mokymosi aplinka, mokyklos lyderystė ir vadyba, be to, įvertinamas ir mokyklų savęs vertinimo veiksmingumas. Išorės vertinimai koordinuojami Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros. Mokytojų bei pagalbos mokytojui specialistų atestacijos prašymus reikia pateikti Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai, kuri paskiria konsultantus vertinimui.

4. LR mokslo ir studijų įstatymas. 21 įstatymo straipsnis numato, kad mokslo ir studijų sistemos stebėseną, sričių būklės analizę ir išvadų teikimas dėl sistemos tobulinimo, analitinės informacijos rengimas, kvalifikacijų poreikio prognozavimas, mokslo ir studijų sistemos tendencijų vertinimas, iššūkių identifikavimas ir strateginių sąlygų rengimas yra vykdomi STRATA. STRATA pagal atliktą švietimo įgyvendinimo analizę paruošia rekomendacijas, kurios būna teikiamos Seimui, Vyriausybei ir kitoms suinteresuotoms šalims. STRATA stebėsenos, prognozavimo ir analizės funkcijos numatytos ir LR profesinio mokymo įstatymo 32 straipsnyje. Be to, STRATA vykdo švietimo struktūrinės reformos, numatytos LRV 6 struktūrinių reformų dokumente, pagal kurį siekiama visapusiškai reformuoti pagrindines Lietuvos sritis, stebėseną.

Praktinis įgyvendinimas: STRATA vykdo stebėseną ir, kaip minėta šios ataskaitos 1.1 dalies 2 punkte, pateikia dalį duomenų visuomenei. Be to, kaip numatyta įstatyme, STRATA rengia ataskaitas su įžvalgomis ir rekomendacijomis – vien 2020 m. buvo pateiktos ataskaitos apie mokymąsi visą gyvenimą (toliau – MVG), Lietuvos studijų būklę, universitetų, kolegijų ir profesinio mokymo įstaigų patrauklumą, švietimo pasiūlos prognozavimą, profesinio mokslo būklę, studijų kryptinių grupes ir kitas mokslui bei švietimui aktualias temas.

5. LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“. 2019 m. birželį buvo patvirtintas valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas. Jame numatyta, kad strateginiai švietimo stebėsenos rodikliai yra stebimi nuolatos. Strateginių rodiklių aprašai yra tvirtinami ŠVIS tvarkytojo (šiuo metu – Švietimo informacinių technologijų centras) suderinus su Švietimo ir mokslo stebėsenos koordinavimo grupe.

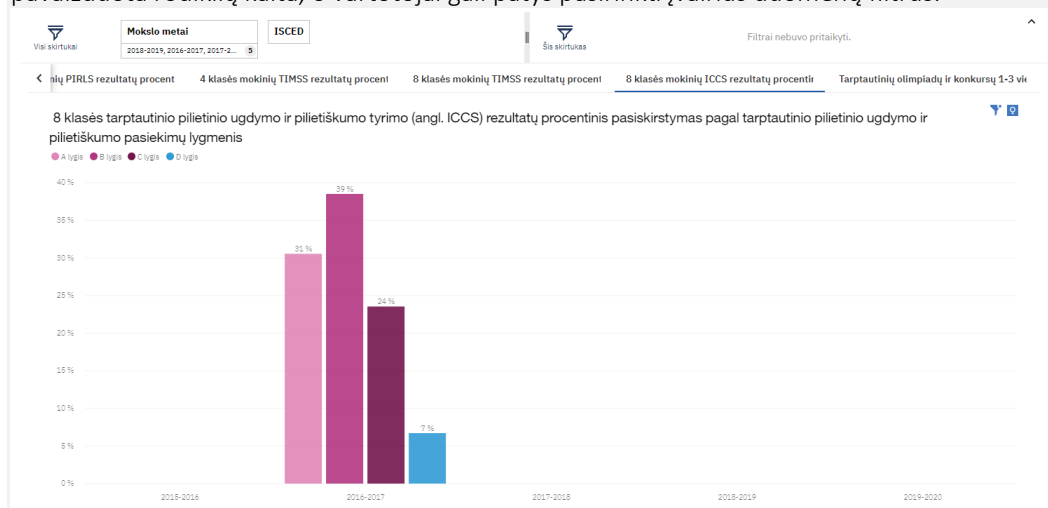
Praktinis įgyvendinimas: mokslo ir švietimo strateginių rodiklių įgyvendinimo rodiklius ŠVIS internetiniame puslapyje gali peržiūrėti visi gyventojai. Pasirinkus strateginius rodiklius atidaroma lentelės su aprašytais rodikliais, jų sritimis, šaltiniais, metais ir kita informacija.

	Mokslų stebėsenos komponentai ir jų rodikliai	Sritis	Šaltinis	Kodas	Metai	Faktinė reikšmė	Paskutinį kartą žiūrėta
1.	Mokslų konteksto rodikliai (Ekonominiai procesai)						
1.1.	BVP metinis pokytis, proc.	Mokumas	Eurostat	nama_10_gdp	2018 2017 2016 2015	3,6 4,2 2,6 2	2020-03-12
1.2.	Aukštojo išsilavinimo lygis 30–34 ir 25–64 m. grupėse, proc.	Potencialas	Eurostat	edat_lfse_03	2019 2018 2017 2016 2015	30–34: 57,6 25–64: 42,8 30–34: 57,6 25–64: 41,7 30–34: 58 25–64: 40,3 30–34: 58,7 25–64: 39,7 30–34: 57,6 25–64: 38,7	2020-03-12
1.3.	Inovatyvių įmonių dalis, proc.	Paklausa	Europos inovacijų švieslentė; Eurostat	inn_cis10_gen	Dažnis: kas dveji metai		2020-03-12
					2016	50,5	
					2014	43,3	
					2012	32,9	
1.4.	Aukštųjų technologijų eksporto dalis visame eksporte, proc.	Paklausa	Eurostat	htec_si_exp4	2018	7,9	2020-03-12
					2017	8,1	
					2016	7,8	
					2015	7,6	
1.5.	Darbuotojų žinioms imliose veiklose dalis nuo visų dirbančiųjų, proc.	Paklausa	Eurostat	htec_kia_emp2	2018	32,4	2020-03-12
					2017	32,1	
					2016	32,2	
					2015	32,7	

5 paveikslas. Valstybės strateginių mokslų stebėsenos rodiklių pateikimo ŠVIS sistemoje pavyzdys
Šaltinis: ŠVIS

Švietimo strateginiai rodikliai pateikti interaktyvesniu formatu – pateikiami grafikai, kuriuose pavaizduota rodiklių kaita, o vartotojai gali patys pasirinkti įvairius duomenų filtrus.

6 paveikslas. Valstybės strateginių švietimo stebėsenos rodiklių pateikimo ŠVIS sistemoje pavyzdys
Šaltinis: ŠVIS

Be to, švietimo srityje pateikiami ne tik strateginiai, bet ir taktiniai rodikliai.

- EBPO Lietuvos įgūdžių strategija. Dokumento projekto pristatyme numatytos rekomendacijos, susijusios su įgūdžių politikos formavimu. Visų pirma, numatyta, kad reikia stiprinti įgūdžių sistemos valdymą: didinti koordinaciją ir bendradarbiavimą tarp visų valdžios institucijų, įtraukti suinteresuotas šalis į politikos formavimo ciklą, derinti finansavimo tvarką ir pan. Pateikiama rekomendacija didinti ministerijų pajėgumą panaudoti įrodymus politikos formavimui. Be to, rekomenduojama rinkti daugiau kiekybinių bei kokybinių duomenų, pagal kuriuos būtų galiam rengti įgūdžių prognozes. Remiantis surinktais duomenimis būtų lengviau atlikti strateginės politikos vertinimą, o prognozės galėtų prisidėti prie strateginės politikos programos planavimo.

Įstatymuose, strategijoje ir plėtros programos projekte numatyta vykdyti švietimo stebėseną, vykdymo veiksmai priskirti atsakingoms institucijoms. Pagal stebėseną ir vertinimą taip pat teikiamos ir rekomendacijos švietimo sistemos tobulinimui. Tačiau trūksta aiškaus ryšio tarp strateginės politikos

stebėjimo, vertinimo ir peržiūros, taigi, kriterijus „strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka“ yra vertinamas kaip neįgyvendintas. Siekiant įgyvendinti kriterijų rekomenduojama į ŠPP įtraukti strateginės politikos stebėjimo, vertinimo ir priežiūros schemą, aprašyti šias procedūras ir jų tarpusavio ryšius.

1.5 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptis“ įgyvendinimas

Siekiant skatinti visus asmenis tobulėti bet kokiame amžiuje, suaugusiųjų švietimo plėtojimas ir tobulinimas numatytas VŠS, ŠPP projekte, ŠMSM veiklos planuose ir EBPO Lietuvos įgūdžių strategijoje. Siekiant skirti dėmesį menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiesiems iškeltos sąlygos ŠPP projekte ir ŠMSM veiklos planuose. Be to, gerinant profesinio orientavimo sistemą, asmenims galima tinkamai rekomenduoti įgūdžių tobulinimo kryptis. Kriterijus užtikrinamas šiuose dokumentuose:

1. VŠS. IV prioritetinėje kryptyje numato MVG sistemos diegimo principus ir tikslus:
  - a. 21.3. stiprinti motyvaciją mokytis, susiejant MVG su besimokančiųjų pasirinkimais, sukuriant finansinės paramos sistemą. Plėtoti MVG ir darbo patirties integralumą, ypač per praktiką, stažuotes, profesinį mokymą, diegiant pameistrystės formą. Sukurti ir pradėti taikyti įvairiais mokymosi būdais įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemą;
  - b. 21.4. sudaryti sąlygas asmenims savarankiškai valdyti karjerą, teikiant individualizuotą įvairių formų pagalbą realioje ir virtualioje aplinkoje, plečiant tam reikalingus gebėjimus ir galimybes, ugdant svarbias kompetencijas, formuojant gyvenimo kelio (karjeros) rinkimosi sąmoningumą ir ugdymosi tęstinumą. Inicijuoti ir remti kokybišką studijų programų, profesijų, ypač perspektyviausių, populiarinimą;
  - c. 21.5. sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią neformaliojo suaugusiųjų finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą, informavimą ir konsultavimą, neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.

Šie VŠS punktai parodo, kad Lietuvoje skiriamas dėmesys suaugusiųjų švietimo sistemai, jos kokybei, darnai ir tinkamam kompetencijų pripažinimui.

Praktinis įgyvendinimas: siekiant įgyvendinti numatytus uždavinius, kasmet numatomi darbai ŠMSM veiklos planuose. Suaugusiųjų švietimo skatinimui buvo vykdomi ir ES finansuojami projektai, vykdomos labai naudingos programos patalpos namuose ir kardymo izoliatoriuose, kur nuteistieji gali įgyti bendrąjį, vidurinį ar profesinį išsilavinimą, laikyti reikalingus egzaminus.

2. ŠPP projektas. ŠPP projekto 3.5 tikslas yra įdiegti efektyvią suaugusiųjų MVG sistemą, siekiant asmens gebėjimų ir kvalifikacijos darnos su asmens, darbo rinkos ir aplinkos poreikiais. Reto suaugusiųjų mokymosi problemai spręsti numatyta 3.5.1 priemonių kryptis „integruojant žemos kvalifikacijos suaugusius asmenis, migrantus, pabėgėlius ir kt. į darbo rinką, tobulinti jų įgūdžius ir bendrąsias kompetencijas, ypatingą dėmesį skiriant skaitmeninėms kompetencijoms“. Sprendžiant suaugusiųjų prastus IKT naudojimosi įgūdžius numatyta priemonių kryptis 3.5.2 „siekiant atliepti darbo rinkos poreikius regionuose ir didinti MVG ir žemos kvalifikacijos asmenų

įtrauktį, aprūpinti praktiniam profesiniam mokymui regionuose reikalingą įrangą ir priemonėmis“. Priemonių įgyvendinime dalyvauja šios institucijos: PMI, mokslo ir studijų institucijos, nevyriausybinės organizacijos, savivaldybių administracijos.

3. EBPO Lietuvos įgūdžių strategija. 2021 m. dokumento projekto pristatyme pateikta rekomendacija padidinti profesinių ir aukštųjų mokyklų kursų internete pasiūlą suaugusiesiems, ypač bedarbiams. Kitos pateiktos rekomendacijos, kaip finansinė parama dirbančių suaugusiųjų mokymuisi, regioninių ir sektoriinių mokymosi fondų sukūrimas, vieno langelio principu paremto portalo, kuriame suaugusieji galėtų rasti visą reikalingą informaciją apie prieinamus kursus, darbo rinkos tendencijas, ir galimą finansavimą, sukūrimas, taip pat prisidėtų prie visų suaugusiųjų, tame tarpe ir kriterijuje nurodytų tikslinių grupių, įgūdžių įgijimo ir tobulinimo galimybių plėtros.
4. PIAAC tyrimo vykdymas. Suaugusiųjų įgūdžių tyrimas yra EBPO vykdomas tyrimas, kuriame dalyvauja ir Lietuva. Dalyvavimas tyrime leidžia įvertinti suaugusiųjų turimus įgūdžius, palyginti Lietuvos situaciją su kitų tyrime dalyvaujančių valstybių rezultatais. Tyrimas atskleidžia, kuriose srityse suaugusiesiems labiausiai trūksta įgūdžių. Svarbu tai, kad atsižvelgus į tyrimo rezultatus, įvertinus skirtingus duomenų pjūvius, galima tyrimo duomenis naudoti priimant suaugusiųjų švietimo politikos sprendimus bei planuojant naujas iniciatyvas. Taigi, dalyvavimas PIAAC tyrime prisideda prie kriterijaus įgyvendinimo, nes suteikia duomenis priemonėms, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, rengti.
5. ŠMSM veiklos planai. ŠMSM 2020–2022 m. strateginio veiklos plano uždavinio sukurti suaugusiųjų profesinio tobulėjimo, asmeninės ir pilietinės saviugdros sistemą įgyvendinimas pradėtas jau 2020 m., tam skirtos veiklos pateikiamos ŠMSM 2020 m. veiklos plane. 4.3.2 punkte numatyta sukurti veiksmingas sąlygas ir paskatas mokytis visą gyvenimą. To įgyvendinimui numatyta įtraukti į mokymo programas suaugusiuosius, kurie nėra baigę bendrojo ugdymo programos, bet norėtų ją baigti. Be to, numatyta plėsti suaugusiųjų bendrąsias kompetencijas. Tinkamų sąlygų ir paskatų MVG kūrimui skirtos veiklos turėtų atsidurti ir 2021 m. ŠMSM veiklos plane, o MVG iniciatyvų įgyvendinimas, remiantis 2020–2022 m. strateginiu veiklos planu, bus įgyvendinamos visu 2020–2022 m. laikotarpiu.

Praktinis įgyvendinimas: vienas iš pavyzdžių kaip suaugusiesiems suteikiama galimybė baigti bendrąjį ugdymą yra nuteistųjų mokymas bausmės atlikimo vietoje. Nors veiksmai numatyti 2020 m. veiklos plane, jau ir anksčiau pradėtas vykdyti suaugusiųjų švietimo programų finansavimas (pvz., 2016 m. finansuotos Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programos, konkursas skelbtas ir 2020 m. pradžioje).

Visuose dokumentuose numatyta stiprinti suaugusiųjų mokymosi sistemą. ŠMSM 2020 m. veiklos plane pabrėžiama, kad reikia sudaryti sąlygas mokytis žmonėms su žema kvalifikacija. ŠPP projekte numatyta, kad į švietimą reikia įtraukti ne tik žemos kvalifikacijos suaugusiuosius, bet ir nepalankioje situacijoje esančius asmenis, sudarant jiems galimybes įgyti darbo rinkai reikalingų įgūdžių. Tačiau trūksta pakankamai konkrečių priemonių tikslinių grupių įtraukimui į švietimą bei jų įgūdžių tobulinimui, tad kriterijus „Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys“ laikomas neįgyvendintu. Siekiant įgyvendinti kriterijų rekomenduojama papildyti ŠPP konkrečiomis priemonėmis, susijusiomis su kriterijuje numatytomis tikslinėmis grupėmis.

1.6 Kriterijaus „Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniam darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo“ įgyvendinimas

Siekiant įgyvendinti kriterijų parama mokytojams numatytos įvairios kryptys VŠŠ, ŠMSM 2020 m. veiklos plane numatytos ir jau įgyvendintos kai kurios veiklos, ŠPP projekte suplanuota paramos mokytojams sistema ir kt. Be to, mokytojų teisė tobulinti kvalifikaciją numatyta įvairiuose švietimo ir mokslo srities įstatymuose. Kriterijaus įgyvendinimas užtikrinamas remiantis šiais dokumentais:

1. LR švietimo įstatymas. Įstatyme reglamentuojamos pagal įvairias švietimo programas (ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo ir kt.) dirbančių mokytojų teisės ir pareigos. Remiantis įstatymo 6 straipsniu Lietuvos švietimo sistema apima ir mokytojų kvalifikacijos tobulinimo pagalbą. 23 straipsnyje aprašyta pagalba mokyklai ir mokytojui. Remiantis jo 2 punktu mokytojams padedama tobulinti veiklą sudarant sąlygas mokytojams tobulinti kvalifikaciją. 6 punkte pateikiama informacija, kad kvalifikacijos programas įgyvendina pedagogų rengimo centrai kartu su regioniniais švietimo centrais ir akredituotomis kvalifikacijos tobulinimo įstaigomis. Šiuo metu Lietuvoje veikia 3 pedagogų rengimo centrai Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose.

49 straipsnyje įtvirtinamos mokytojo teisės ir pareigos. Mokytojas turi teisę bent 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, gauti informacinę, ekspertinę, konsultacinę pagalbą. Be to, mokytojas privalo tobulinti savo kvalifikaciją, socialines ir emocines kompetencijas. 69 straipsnyje numatoma, kad mokytojams ir kitiems ugdymo procese dalyvaujantiems asmenims būtų apmokėtos ne mažiau kaip 5 dienų per metus kvalifikacijos tobulinimo išlaidos.

Praktinis įgyvendinimas: mokytojų kvalifikacijos kėlimas mokyklose dažniausiai finansuojamas iš mokinio krepšelio lėšų. Norėdami dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose mokytojai ar kiti švietimo darbuotojai iš anksto pateikia prašymus dalyvauti renginiuose, arba, jei planuojama vykti į komandiruotę, tuomet mokyklos administracija gali suplanuoti pamokų pavadavimą. Darbuotojų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginiuose yra fiksuojamas suvestinėse.

2020 m. gruodžio mėn. duomenimis buvo akredituotos 65 institucijos, vykdančios mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą. Institucijų akreditacijos turi būti atnaujinamos kas kelis metus.

2. LR mokslo ir studijų įstatymas. Įstatyme numatoma, kad dėstytojai, mokslo darbuotojai ir kiti tyrėjai gali gauti valstybės paramą stažuotėms, dalyvavimui konferencijose ir kitoms veikloms.

Praktinis įgyvendinimas: siekiant skatinti jaunos tyrėjas įgyti patirties užsienyje buvo vykdomos priemonės, finansuojamos ES investicinių fondų lėšomis. Vykdomi ir valstybinio finansavimo konkursai, kuriuose gali dalyvauti studentai, dėstytojai ir mokslininkai, ir gauti stipendijas studijoms užsienyje, mokslinėms stažuotėms ar vasaros kursams.

3. LR profesinio mokymo įstatymas. Remiantis įstatymo 25 straipsnyje aprašytų profesinio mokymo teikėjo prievolių 6 punktu, profesinio mokymo teikėjas privalo sudaryti sąlygas mokytojams ir kitiems profesinio mokymo procese dalyvaujantiems asmenims keisti ar tobulinti savo kvalifikaciją. 26 straipsnyje numatyta, kad ŠMSM koordinuoja profesinio mokymo įstaigų, kuriose teisės aktais nustatyta tvarka įgyvendina valstybės kaip savininkės ar dalininkės teises ir pareigas, profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimą.

Praktinis įgyvendinimas: profesinių mokyklų mokytojai taip pat turi galimybes dalyvauti įvairiuose kompetencijų gerinimo renginiuose ir stažuotėse užsienyje. 2014–2020 m. laikotarpiu buvo vykdomi ir ES lėšomis finansuojami projektai profesijos ir suaugusiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos plėtrai.

4. VŠŠ. Labiausiai kriterijus užtikrinamas dokumento I prioritetinėje kryptyje „Mokytojo asmenybė“, kurioje numatytos šios veiklos:
- a. 15.1. motyvuoti gabius jaunos žmones rinktis karjerą formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigose. Užtikrinti besimokančiųjų psichologinius poreikius atitinkančią lyčių dermę tarp mokytojų, dirbančių pagal bendrojo ugdymo programas.
  - b. 15.2. išplėtoti aukštos kokybės, naujausias žinias integruojančias švietimo ir ugdymo kryptių studijas, kurios suteiktų absolventams platų kultūrinį akiratį ir galimybę mokytis kelis dalykus arba atlikti kelis pedagoginius vaidmenis.
  - c. 15.3 stiprinti motyvaciją suteikiant galimybių mokytojams ir dėstytojams nuolat tobulinti kvalifikaciją plečiant kultūrinį akiratį, didinant šiuolaikinių technologijų išmanymą, orientuojantis į kūrybiškumo, pilietiškumo, lyderystės, verslumo ugdymą ir atrandant įvairesnį pedagoginių funkcijų spektrą. Sudaryti galimybę ilgai dirbantiems aktyviems mokytojams tobulinti kvalifikaciją aukštojoje mokykloje. Skatinti mokslininkus įsitraukti į bendrąjį ugdymą ir teikti naujausias žinias.
  - d. 15.4. stimuliuoti nuolatinį pozityvios patirties perėmimą ir dalijimąsi tarp dėstytojų bei formaliojo ir neformaliojo švietimo mokytojų, skatinti mokytojų ir dėstytojų judumą šalyje ir tarptautiniu mastu bei kitas keitimosi švietimo idėjomis formas.
  - e. 15.5. stiprinti visuomenės pasitikėjimą švietimo sistema, mokytojais ir dėstytojais bei jų pasitikėjimą savimi akademinio sąžiningumo skatinimu ir tikrų sėkmės istorijų sklaida.

Remiantis šiomis veiklomis galima teigti, kad numatytas tinkamo išsilavinimo suteikimas, švietimo darbuotojų kvalifikacijų tobulinimo skatinimas ir dalinimasis gerąja patirtimi užtikrina, kad švietėjai turėtų reikiamas žinias ir žinotų tinkamus metodus. VŠŠ reikšmingai prisideda prie kriterijaus įgyvendinimo.

Praktinis įgyvendinimas: dalis reikalingų veiksmų VŠŠ užmojams įgyvendinti yra numatyti ŠMSM veiklos planuose (žr. 2 punktą). Nuo VŠŠ priėmimo pradžios, vykdyti įvairūs projektai ir programos, pvz., 2015 m. parengti siūlymai dėl pedagogų darbo sąlygų gerinimo, 2016 m. patvirtinta Pedagoginių profesijų prestižo kėlimo programa, nuo 2018 m. diegiamas naujas Pedagogų rengimo medelis, kuriame numatyti lankstūs pedagogo profesijos įgijimo būdai, platesnės specializacijos mokytojų rengimas, pedagoginė stažuotė ir kt., o pastaraisiais metais siekiant pritraukti gambiausius mokinius ir studentus rinktis pedagogo kelią mokamos tikslinės stipendijos. Mokytojų judumas ir tarptautiškumas plačiau apžvelgiamas šio dokumento 1.7 dalyje, vertinant kriterijų „priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas“.

5. ŠPP projektas. Siekiant sustiprinti pedagogo profesijos patrauklumą (3.6), išspręsti nepakankamos paramos mokytojui ir ribotų profesinių galimybių problemas, numatytos šios priemonių kryptys: paramos mokytojui sistemos sukūrimas (3.6.2), pedagogo profesinės karjeros sistemos sukūrimas (3.6.4) ir profesinio (pedagogo profesijai) orientavimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas (3.6.5).

6. LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl Pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“. Dokumente nustatomi galimi pedagogų profesinio augimo būdai, kaip mokomųjų dalykų ar pedagoginės specializacijos modulių studijavimas aukštojoje mokykloje, kompetencijų tobulinimas savišvietos būdu, dalyvavimas neformaliose kompetencijų tobulinimo programose ir kt.

Praktinis įgyvendinimas: mokytojai turi galimybę tobulinti profesines kompetencijas dalyvaudami kvalifikacijos tobulinimo programose, profesiniuose tinkluose, mokykloje bendruomenės narių patirties dalijimosi veiklose. Nuo 2018 m. mokytojams suteikiama galimybė aukštojoje mokykloje įgyti kitą pedagoginę specializaciją ir galimybę dėstyti kitą dalyką pagal projektą „TĘSK“. Pedagogai gali dalyvauti įvairiuose seminaruose, paskaitose, konferencijose. Nacionalinės švietimo agentūros Švietimo pagalbos departamento kvalifikacijų tobulinimo skyrius rengia ir vykdo švietimo darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programas ir projektus, inicijuoja kompetencijų tobulinimo srities inovacijas, dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo sistemos kokybės užtikrinimo procesuose, bei prisideda prie tarptautinių ir nacionalinių švietimo projektų.

7. Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašas. Remiantis Švietimo ir ugdymo studijų kryptių apraše pateikiama informacija, pedagogikos absolventai gali toliau tobulėti pasiremiant prieinamomis kvalifikacijos tobulinimo ir studijų antrojoje pakopoje (antrosios pakopos absolventai – trečiojoje pakopoje) galimybėmis arba profesinėje veikloje reflektuojant kaupiamą patirtį bei ja dalinantis profesinėje bendruomenėje.

Praktinis įgyvendinimas: absolventams yra prieinamos aukštesnių lygių studijos jų mokomose srityse. Skatinant dalinimąsi gerą patirtimi tarp mokytojų organizuojamos metodinės grupės mokyklų viduje, vykdomi įvairūs didesnio masto regioniniai ar nacionaliniai renginiai, vykdomi mokytojų mainai tarp šalies mokyklų. Mokytojai kviečiami dalyvauti ir tarptautiniuose mainuose, kur gali stebėti užsienio kolegų darbą ir dalintis patirtimi

8. KPMPC nuostatai. KPMPC buvo akredituotas 2017 m. trejiems metams remiantis LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos“. Vienas iš KPMPC veiklos uždavinių (11.9) yra profesijos mokytojų ir andragogų kvalifikacijos tobulinimas. Taigi dėmesys skiriamas ir suaugusiųjų švietimo sistemos mokytojams.

Praktinis įgyvendinimas: centras vykdo įvairius projektus, tame tarpe ir susijusius su profesijos ir suaugusiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos plėtra, nacionalinių kvalifikacijų koordinavimo punktų veikla ir kt.

9. ŠMSM veiklos planai. ŠMSM 2020–2022 m. strateginiame veiklos plane iškeltas uždavinys sudaryti galimybes mokytojams nuolat tobulėti. Lėšos uždavinio įgyvendinimui numatytos visu 2020–2022 m. laikotarpiu. Tikslas iškeltas ir ŠMSM 2020 m. veiklos plane. Šiam tikslui pasiekti numatoma organizuoti mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimą ir pritraukti jaunimą mokytojo karjerai, suplanuotos ir vykdomos įvairios veiklos. Iš ES struktūrinių fondų lėšų įgyvendinama 1 priemonė (Nr. 09.2.1-ESFA-V-727-01 „Mokytojų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“), apimanti šias veikas:

- a. Parengtas Pedagoginės stažuotės modelis
- b. Parengti ir vykdyti kvalifikacijos tobulinimo programų mokymai pradedantiesiems mokytojams, mentoriams ir stažuotės vadovams, mokyklų bendruomenėms
- c. Organizuotos trumposios užsienio stažuotės

- d. Parengtas Pedagogų kompetencijų vertinimo, pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas
- e. Vykdytos refleksijos
- f. Organizuotos konsultacijos supervizijos metodu
- g. Parengta struktūrinių pokyčių pedagogų rengime įgyvendinimo stebėsenos tyrimo metodologija
- h. Organizuotos papildomą kvalifikaciją suteikiančios studijos
- i. Vykdytas tikslinių stipendijų teikimas

Pagal projektą „TĘSK“, kuris vykdomas pagal ES struktūrinių fondų priemonę „Mokytojų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“, 2020 m. buvo įvykdyti 9 konsultaciniai renginiai, 28 grupinės ir 2 individualios konsultacijos supervizijos metodu, 7 refleksijos, 55 mokomieji vizitai, 410 asmenų gavo tikslias stipendijas, 372 asmenų suteiktas studijų finansavimas, parengtos 3 kvalifikacijos tobulinimo programos, pagal kurias įvyko 11 mokymų. Projekto įgyvendinimas, kuris bus tęsiamas iki 2022 m. kovo mėn., suteikia galimybę mokytojams įgyti naujų kompetencijų ir sustiprinti jau turimas, bei paruošti daugiau būsimų pedagogų.

Praktinis įgyvendinimas: pradedantieji pedagogai jau 2020 m. sausio mėnesį buvo kviečiami išbandyti pedagoginės stažuotės modelį. Pagal „Mokytojų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“ priemonę finansuojamas ilgalaikis mokytojų kvalifikacijos tobulinimas ir naujų specialistų pritraukimas į švietimo ir švietimo pagalbos veiklą bei mokytojų alternatyvių veiklų formų skatinimas. Skirtos tikslinės stipendijos pedagogikos studentams.

Pedagogų tobulėjimo galimybės ir prievolė gilinti kompetencijas numatoma švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose, o tikslesnės tobulėjimo kryptys ir priemonės numatomos strateginiuose dokumentuose bei veiklos planuose. Remiantis apžvelgtais dokumentais galima teigti, kad kriterijus „Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniams darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo“ yra įgyvendintas.

1.7 Kriterijaus „Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas“ įgyvendinimas

Besimokančių asmenų ir darbuotojų judumas skatinamas pagal VŠS, ŠPP projektą, LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymą „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2019–2020 metų prioritetu patvirtinimo“, Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) nuostatus. Dokumentuose apibrėžti ir reikalavimai institucijoms, kurios vertina asmenų kompetencijas. Be to, užsienyje įgytų kompetencijų pripažinimas aprašytas įvairiuose nutarimuose ir įsakymuose, kaip LRV nutarime „Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir kt. Šie veiksmai, kartu su dalyvavimu tarptautinėse erdvėse (įsakymas „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2019–2020 metų prioritetu patvirtinimo“), įvairių tarptautinių projektų įgyvendinimu (Švietimo mainų paramos fondas),

gerųjų praktikų dalinimusi (VŠS) ir tarptautinių praktikų plėtra (ŠPP projektas) didina Lietuvos tarptautiškumą. Judumas ir tarptautiškumas užtikrinamas šiuose dokumentuose:

1. VŠS. Kriterijus įgyvendinamas pagal įvairius VŠS uždavinius, ypač svarbūs šie uždaviniai:
  - a. 15.4 punkte numatyta stimuliuoti nuolatinį pozityvios patirties perėmimą ir dalijimąsi tarp dėstytojų bei formaliojo ir neformaliojo švietimo mokytojų, skatinti mokytojų ir dėstytojų judumą šalyje ir tarptautiniu mastu bei kitas keitimosi švietimo idėjomis formas.
  - b. 21.5. sukurti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą, apimančią neformaliojo suaugusiųjų finansavimo mechanizmą, tarpinstitucinį koordinavimą, informavimą ir konsultavimą, neformaliojo mokymosi kokybės užtikrinimą ir neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimą.

Šiuose ir kituose uždaviniuose užtvirtinamas dalijimasis gerosiomis praktikomis, tarptautinis judumas, kompetencijų užtikrinimo sistema.

Praktinis įgyvendinimas: dėstytojai ir mokytojai dalyvauja ne tik šalyje vykdomuose renginiuose, bet ir užsienio stažuotėse ar konferencijose. Mokytojų ir dėstytojų dalyvavimas tarptautiniuose projektuose neretai priklauso ir nuo jų pačių motyvacijos, noro bendradarbiauti, keliauti ir priimti užsieniečius Lietuvoje, tačiau norintys gali dalyvauti Erasmus+ programos vykdomuose projektuose, Nordplus programos organizuojamuose mainuose ar kitose veiklose.

2. ŠPP projektas. 3.3 uždavinys numato pritaikyti švietimo sistemą sklandžiai reemigravusių Lietuvos piliečių ir atvykusių užsieniečių integracijai bei gerinti sąlygas besimokančiųjų judumui. Uždavinio įgyvendinimui numatytos šios priemonių kryptys: kvalifikacijų pripažinimo kriterijaus įgyvendinimui aktuali kryptis „efektyviai veikiančios pasiekimų vertinimo, sertifikavimo ir pripažinimo Lietuvoje sistemos sukūrimas“ (3.3.3), siekiant skatinti tarptautiškumą numatyta „tarptautinių praktikų plėtra“ (3.3.2).
3. LR mokslo ir studijų įstatymas. Remiantis 22 straipsnio 2 punktu SKVC, atlikdamas išorinį vertinimą ir akreditavimą, skatina aukštųjų mokyklų veiklos kokybę ir, atlikdamas užsienio kvalifikacijų vertinimą ir pripažinimą bei informacijos teikimą, kuria palankias laisvo asmenų judėjimo sąlygas. 52 straipsnio 13 punkte numatyta, kad užsienyje įgytas išsilavinimas ir kvalifikacijos akademiškai pripažįstamos SKVC, Lietuvos mokslų tarybos ir švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos aukštosios mokyklos. Pripažįstant nustatoma išsilavinimo arba kvalifikacijos vertė Lietuvoje. Be to numatyta, kad automatinis akademinis pripažinimas galimas tarptautinių sutarčių nustatytais atvejais.

Praktinis įgyvendinimas: jei į Lietuvos universitetus stoja asmenys, savo kvalifikacijas, susijusias su aukštuoju mokslu, įgiję užsienyje, tik universitetai turintys teisę vykdyti akademinį pripažinimą gali šiuos veiksmus atlikti universiteto viduje. Šią teisę įgyja vis daugiau universitetų – 2015 m. ją turėjo tik Vilniaus ir Vilniaus Gedimino technikos universitetai, 2016 m. ją įgijo Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, 2017 m. dar 4 universitetai, o šiuo metu remiantis teisės aktais teisę vykdyti akademinį pripažinimą turi 10 universitetų. Jei stojantiejiems reikia vidurinio išsilavinimo kompetencijų, įgytų užsienyje, akademinio pripažinimo, jie turi kreiptis tiesiai į SKVC, kuris suranda reikiamus dalykų atitikmenis konkursinio balo sandarai. Daktaro laipsnio, įgyto užsienyje, akademinis pripažinimas vykdomas ne SKVC, o Lietuvos mokslų tarybos arba įgaliotų aukštųjų mokyklų.

4. LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2019–2020 metų prioritetų patvirtinimo“. Prioritetai numatyti siekiant didinti aukštojo mokslo kokybę, aukštųjų mokyklų tarptautinį konkurencingumą, talentų pritraukimą, lituanistikos plėtrą užsienyje ir stiprinti ryšį su užsienio lietuviais. Dokumente numatyti įvairūs prioritetai, kaip Lietuvos dalyvavimas Europos aukštojo mokslo erdvėje ir Europos mokslinių tyrimų erdvėje, tarptautiškumo kokybės stiprinimas, akademinų ryšių ir atvykstamojo bei išvykstamojo akademinio judumo stiprinimas ir kt.

Praktinis įgyvendinimas: siekiant atitikti Europos aukštojo mokslo erdvės standartus, šios erdvės kokybės užtikrinimo nuostatos ir gairės ne tik viešinamos SKVC internetiniame puslapyje, bet ir pateikiamas jų vertimas į lietuvių kalbą. 2020 m. Europos Komisija priėmė Komunikatą dėl naujos Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvės, galima tikėtis, kad ir Lietuva aktyviai dalyvaus erdvėje ir pasirašys 2021 m. planuojamą paktą dėl įsipareigojimų ir bendro prioritetinių veiksmų vykdymo. Lietuvoje skiriamos lėšos mokslinių tyrimų centrų infrastruktūrai, kuri pagerina Lietuvos mokslininkų galimybes su rengiamais tyrimais lygiavertiškai bendradarbiauti Europos mokslinių tyrimų erdvėje.

Akademinio judumo skatinimui vykdomos įvairios programos, kaip Erasmus+, Nordplus ir kt., studentų bei akademinų darbuotojų mainai vykdomi ir pagal įvairias bendradarbiavimo sutartis. Nors judumo galimybės buvo apribotos 2020 m. dėl pandemijos sukeltos situacijos visame pasaulyje, galima tikėtis, jog situacijai stabilizavusis judumas vėl bus skatinamas ir kils.

5. Švietimo mainų paramos fondo įstatai. Švietimo mainų paramos fondas įgyvendina ir administruoja nacionalinių ir tarptautinių švietimo ir mokymų programas ir projektus Lietuvoje. Nuostatuose apibrėžiamos fondo teisės ir pareigos, finansavimo šaltiniai ir kt. Dėl vykdomos veiklos švietimo mainų paramos fondas prisideda prie tarptautiškumo.

Praktinis įgyvendinimas: fondas administruoja Erasmus+, Nordplus ir nacionalines švietimo, mokslo, kultūros ir sporto programas. Erasmus+ bei Nordplus programos apima ne tik aukštojo mokslo, bet ir suaugusiųjų švietimo, ikimokyklinio, pradinio, bendrojo ir profesinio mokymo mobilumą. Šiuo metu fondas vykdo įvairius projektus, kaip profesinio mokymo ir suaugusiųjų švietimo sistemos tarptautiškumo plėtra, ar eTwinning projektas galimybių mokykloms kurti virtualius projektus su užsienio šalių ir Lietuvos mokyklomis sudarymui.

6. LRV nutarimas „Dėl Reikalavimų kompetencijų vertinimo institucijoms ir jų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Apraše pateikiami reikalavimai institucijoms, kurios vertina Lietuvos kvalifikacijų sandaros I-V lygio kvalifikacijų, įgyjamų baigus formaliojo profesinio mokymo programas, kompetencijas: aprašyti dokumentai, reikalingi akreditacijoms, jų nagrinėjimas ir akreditacijos suteikimas, institucijų teisės ir pareigos.

Praktinis įgyvendinimas: kaip numatyta akreditavimo tvarkos apraše, akreditacija vykdoma KPMPC. Akredituotų kompetencijų vertinimo institucijų sąrašas pateikiamas KPMPC internetiniame puslapyje, viešai prieinamas ir institucijų sąrašas pagal kvalifikacijas. Dalis šių įstaigų ne tik vertina kompetencijas, bet ir siūlo mokymus, po kurių suteikiami kompetencijų patvirtinantys pažymėjimai, tad siekiantys įgyti konkrečią kvalifikaciją gali sąrašė surasti jų poreikius atitinkančią instituciją ir į ją kreiptis.

7. LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Patvirtintame apraše pateikiama tvarka, pagal kurią vertinamos kompetencijos, įgytos siekiant kvalifikacijos, mokantis pagal formaliojo ar neformaliojo profesinio

mokymo programas, darbo veiklos ar savišvietos būdu. Kompetencijos vertinamos pagal teorinius testus ir praktinius sugebėjimus.

Praktinis įgyvendinimas: apraše numatyta tvarka atspindi ir profesinių mokyklų atmintinėse, kurias jos pateikia norintiems gauti kvalifikacijas. Jose aprašyti reikalavimai atskirų profesijų kvalifikacijos gavimui, dokumentai, kuriuos reikia pateikti mokyklai, kompetencijų vertinimo laikas, teorinių ir praktinių žinių vertinimo tvarka (pvz., siekiant gauti ugniagesio gelbėtojo kvalifikaciją Ugniagesių gelbėtojų mokykloje teorinius egzaminus galima laikyti virtualioje mokymosi erdvėje, tačiau praktinių įgūdžių vertinimui reikia atvykti į Praktinio parengimo skyrių).

8. SKVC nuostatai ir SKVC direktoriaus įsakymas „Dėl Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, vertinimo metodiką“. Remiantis nuostatais be kitų veiklų SKVC suteikia akreditacijas aukštųjų mokyklų studijų kryptims ir pačioms mokykloms bei vertina jų veiklą. Be to, SKVC vertina užsienio aukštųjų mokyklų veiklą jų prašymu ir vertina užsienio kvalifikacijas. SKVC vadovaujasi ne tik LR Konstitucijos, bet ir Europos Tarybos bei UNESCO kvalifikacijų pripažinimo dokumentais. Savo veikla centras skatina ir judumą – 9.2 punkte numatyta, kad vienas iš uždavinių yra kurti palankias laisvo asmenų judėjimo sąlygas vykdant užsienio kvalifikacijų vertinimą, akademinį pripažinimą LR ir teikiant susijusią informaciją.

Išsilavinimo ir kvalifikacijų, įgytų pagal užsienio švietimo programas, metodika parengta vadovaujantis Lisabonos pripažinimo konvencija. Metodikoje pateikiami kvalifikacijų vertinimo bendrieji principai, aprašoma informacija, reikalinga vertinimams, įvardijami vertinimo etapai, sprendimo priėmimo tvarka ir aprašytas akademinį pripažinimą atliekančių institucijų bendradarbiavimas. Taip užtikrinamas vienodas ir tinkamai teisiškai reglamentuotas užsienyje įgytų kvalifikacijų vertinimas.

Praktinis įgyvendinimas: kaip minėta 3 punkto praktinio įgyvendinimo aprašyme, SKVC vertina bendrojo ugdymo kvalifikacijas, įgytas užsienyje (tačiau vertinimas atliekamas tik tais atvejais, kai vertinimas reikalingas teisei stoti į aukštąsias mokyklas), ir aukštojo mokslo išsilavinimą, įgytą užsienyje, jei tokios teisės neturi aukštoji mokykla.

9. LRV nutarimas „Dėl Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl Išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo apeliacinės komisijos nuostatų patvirtinimo“. Pagal pirmąjį dokumentą nustatomi akademinio pripažinimo principai, įvardijamos pripažinimą vykdančios institucijos (SKVC, Lietuvos mokslo taryba ir įgaliotosios aukštosios mokyklos), reikalingi dokumentai, sprendimų priėmimo ir apeliacijų tvarkos. Antrajame dokumente reglamentuojamas apeliacinės komisijos darbas.

Praktinis įgyvendinimas: nesutikdami su SKVC ar kitų atsakingų institucijų sprendimais asmenys gali kreiptis į apeliacinę komisiją, o atvejais, kai netenkina ir šios komisijos sprendimai, asmenys gali kreiptis ir į administracinį teismą.

10. LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl teisės vykdyti išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, akademinį pripažinimą suteikimo aukštosioms mokykloms“. Pagal šį dokumentą aukštosioms mokykloms suteikiama teisė vykdyti užsienio kvalifikacijų akademinį pripažinimą ketinantiems studijuoti, nustatomos su tuo susijusios sąlygos.

Praktinis įgyvendinimas: kaip minėta 3 punkte, remiantis teisės aktais, nuo 2015 m. teisė vykdyti išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir pagal užsienio švietimo programas, akademinį pripažinimą buvo suteikta 10 aukštųjų mokyklų.

11. Lietuvos mokslo tarybos nutarimas „Dėl užsienyje įgytų mokslo (meno) daktaro laipsnių vertinimo metodikos patvirtinimo“. Metodikoje aprašomi dokumentai, kurie turi būti pateikti, siekiant kvalifikacijos pripažinimo ir pripažinimo procedūros.

Praktinis įgyvendinimas: kaip numatyta metodikoje Lietuvos mokslo taryboje sudaryta 7 asmenų komisija, kuri esant poreikiui vertina užsienyje įgyto daktaro laipsnio vertę ir lygmenį kilmės šalyje ir Lietuvoje.

Kaip galima matyti pagal apžvelgtus dokumentus, Lietuvoje pilnai užtikrinama, kad besimokantieji ir švietimo srityje dirbantys darbuotojai galėtų įgyti žinių ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje, o užsienyje įgytos žinios ir kompetencijos būtų tinkamai pripažįstamos Lietuvoje. Taigi, kriterijus „Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas“ yra įgyvendintas.

1.8 Išvados ir rekomendacijos

Remiantis dokumente apžvelgtais įstatymais, nutarimais, įsakymais ir strateginiais dokumentais bei jų praktinio įgyvendinimo pavyzdžiais galima teigti, kad 5 iš 7 kriterijų yra įgyvendinti. Kriterijai ir jų įgyvendinimo statusas bei pagrindiniai dokumentai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Kriterijų įgyvendinimas

Įvykdymo kriterijai	Kriterijaus įgyvendinimą pagrindžiantys dokumentai ir/arba veiklos	Statusas
Įrodymais pagrįstos gebėjimų numatymo ir prognozavimo sistemos, taip pat absolventų karjeros stebėjimo mechanizmai ir visų amžiaus grupių besimokančių asmenų kokybiško ir veiksmingo orientavimo sistemos	<ul style="list-style-type: none"> Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašas ŠVIS veikla STRATA veikla LR mokslo ir studijų įstatymas LR profesinio mokymo įstatymas LR švietimo įstatymas VŠS ŠPP projektas ŠMSM veiklos planai EBPO Lietuvos įgūdžių strategija 	Įvykdyta
Priemonės, kuriomis užtikrinama prieiga prie kokybiško, tinkamo ir įtraukaus švietimo ir mokymo, dalyvavimas jame ir jo užbaigimas, taip pat visų lygių, įskaitant aukštojo išsilavinimo, bendrųjų gebėjimų įgijimas	<ul style="list-style-type: none"> LR profesinio mokymo įstatymas LR švietimo įstatymas VŠS ŠPP projektas LR mokslo ir studijų įstatymas ŠMSM veiklos planai 	Įvykdyta
Visų lygių švietimo ir mokymo, įskaitant tretinį mokslą, koordinavimo mechanizmas ir aiškus atitinkamų nacionalinių ir (arba) regioninių įstaigų	<ul style="list-style-type: none"> LR mokslo ir studijų įstatymas LR švietimo įstatymas LR profesinio mokymo įstatymas VŠS ŠPP projektas 	Įvykdyta

atsakomybės paskirstymas	<ul style="list-style-type: none"> ● LR strateginio valdymo įstatymas ● EBPO Lietuvos įgūdžių strategija ● Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašas 	
Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka	<ul style="list-style-type: none"> ● LR mokslo ir studijų įstatymas ● LR švietimo įstatymas ● VŠS ● ŠPP projektas ● Švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašas ● EBPO Lietuvos įgūdžių strategija 	Neįvykdyta
Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys	<ul style="list-style-type: none"> ● VŠS ● ŠPP projektas ● ŠMSM veiklos planai ● EBPO Lietuvos įgūdžių strategija ● PIAAC tyrimo vykdymas 	Neįvykdyta
Priemonės, kuriomis teikiama parama mokytojams, instruktoriams ir akademiniams darbuotojams dėl tinkamų mokymosi metodų, vertinimo ir pagrindinių gebėjimų tvirtinimo	<ul style="list-style-type: none"> ● LR mokslo ir studijų įstatymas ● LR profesinio mokymo įstatymas ● LR švietimo įstatymas ● VŠS ● ŠPP projektas ● ŠMSM veiklos planai ● KPMPC nuostatai ● Pedagogų rengimo reglamentas ● Švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašas 	Įvykdyta
Priemonės, skirtos besimokančių asmenų ir darbuotojų judumui ir tarptautiniam švietimo ir mokymo paslaugų teikėjų bendradarbiavimui skatinti, be kita ko, mokymosi rezultatų ir kvalifikacijos pripažinimas	<ul style="list-style-type: none"> ● VŠS ● ŠPP projektas ● Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2019–2020 metų prioritetai ● Švietimo mainų paramos fondo įstatymai ● SKVC vidiniai dokumentai ● Lietuvos mokslo tarybos nutarimas ● LR mokslo ir studijų įstatymas ● LRV nutarimai ● Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymai 	Įvykdyta

Šaltinis: sudaryta vertinimo vykdytojo

Kriterijų „Strateginės politikos programos stebėsenos, vertinimo ir peržiūros tvarka“ ir „Priemonės, kuriomis orientuojamasi į menkų įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiuosius ir nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esančius asmenis, ir įgūdžių tobulinimo kryptys“ įgyvendinimui reikalingas strateginių dokumentų tobulinimas, konkrečios rekomendacijos pateikiamos 4 lentelėje.

Be to, rekomenduojama atkreipti dėmesį, kad dalį dokumentų gali reikėti atnaujinti, siekiant, kad kriterijų įgyvendinimas ir toliau būtų palaikomas.

Didžioji dalis įstatymų, įsakymų ir nutarimų, aktualių kriterijų įgyvendinimui, neturi numatytos galiojimo pabaigos ir reglamentuoja bendras, laike neapibrėžtas nuostatas, arba jau turi numatytą redakcijos atnaujinimą.

2 lentelė. Įstatymai ir įsakymai, neturintys atnaujinimo poreikio

Įstatymas/ įsakymas / nutarimas	Priėmimo arba naujausios suvestinės redakcijos įsigaliojimo data
LRV nutarimas „Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“	2012-02-29
Lietuvos mokslo tarybos nutarimas „Dėl užsienyje įgytų mokslo (meno) daktaro laipsnių vertinimo metodikos patvirtinimo“	2012-05-07
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl asmens įgytų kompetencijų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“	2015-01-14 (2021-09-01 įsigalios aprašo pakeitimas, priimtas 2020-09-30)
LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, pripažinimo apeliacinės komisijos nuostatų patvirtinimo“	2015-06-24
LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprašo patvirtinimo“	2015-12-10
LRV nutarimas „Dėl Reikalavimų kompetencijų vertinimo institucijoms ir jų akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“	2016-03-18
LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl Studijų kokybės vertinimo centro nuostatų patvirtinimas“	2016-11-14
LRV nutarimas Nr. 1152 „Dėl Švietimo valdymo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“	2017-12-09
LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro nuostatų patvirtinimo“	2017-12-12
LR profesinio mokymo įstatymas	2018-07-06
LRV nutarimas „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“	2019-07-26
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“	2019-11-23
LRV nutarimas Nr. 162 „Dėl Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų tvarkos aprašo patvirtinimo“	2020-01-31
SKVC direktoriaus įsakymas „Dėl išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, vertinimo metodiką“	2020-02-07
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl teisės vykdyti išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, akademinį pripažinimą suteikimo aukštosioms mokykloms“	2020-03-25
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl labdaros ir paramos fondo švietimo mainų paramos fondo pertvarkymo“	2020-05-08
LR strateginio valdymo įstatymas	2020-06-25
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl Pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“	2020-09-22

LR švietimo įstatymas	2021-01-01 (nauja suvestinė redakcija įsigalios 2021-09-01, kiti redakcijų atnaujinimai numatyti 2022-01-01, 2023-01-01, 2023-09-01, 2024-01-01 ir 2025-09-01 pagal LR švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymą)
EBPO Lietuvos įgūdžių strategija	2021

Šaltinis: sudaryta vertinimo vykdytojo

Keli dokumentai turės būti atnaujinti pasibaigus dabartinės suvestinės redakcijos galiojimo laikui arba pasibaigus dokumente iškeltų tikslų laikotarpiui.

3 lentelė. Dokumentai, kurių galiojimas yra ribotas

Įstatymas/ įsakymas / nutarimas	Galiojimo laikotarpis ir atnaujinimo poreikis
ŠMSM 2020 m. veiklos planas	Planas galioja 2020 m., 2021 m. pavasarį turi būti patvirtintas 2021 m. veiklos planas
LR švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo prioritetai 2021–2022 m. laikotarpiui 2019–2020 metų prioritetų patvirtinimo“	Planas galioja 2019–2020 m., 2021 m. pavasarį turi būti patvirtinti nauji prioritetai 2021–2022 m. laikotarpiui
LR mokslo ir studijų įstatymas	Suvestinė redakcija galioja nuo 2021-01-01 iki 2021-12-31, tad įstatymas turės būti atnaujintas
VŠS	VŠS parengta 2013–2022 m. laikotarpiui, tad 2023 m. pradžioje turėtų būti priimta nauja VŠS 2023–2032 m. laikotarpiui
ŠPP	Programa parengta 2021–2030 m. laikotarpiui, todėl atnaujinimo poreikis bus aktualus tik 2031 m.

Šaltinis: sudaryta vertinimo vykdytojo

Remiantis nustatytais trūkumais ir atlikta dokumentų galiojimo apžvalga pateikiamos „žinok tai“ ir „daryk tai“ tipo rekomendacijos.

4 lentelė. „Žinok tai“ ir „daryk tai“ siūlymai ir rekomendacijos

Nr.	Problema ar iššūkis	Strateginis siūlymas / rekomendacija	Rekomendacijos tipas	Atsakinga institucija
1.	Nėra konkrečios sistemos, nustatančios strateginės politikos programos stebėseną, vertinimą ir priežiūrą, konkrečiai stebėsenos, vertinimo ir aprašyti šias procedūras ir priskirti priežiūros tvarką, ryšį tarp atsakingas institucijas kiekvienos šių procedūrų.	Rekomenduojama ŠPP papildyti informacija apie strateginės politikos programos stebėseną, vertinimą ir priežiūrą, konkrečiai stebėsenos, vertinimo ir aprašyti šias procedūras ir priskirti priežiūros tvarką, ryšį tarp atsakingas institucijas kiekvienos šių procedūrų.	„Daryk tai“	ŠMSM
2.	Trūksta konkrečių priemonių, kurios būtų skirtos konkrečiai žemos įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiųjų ir kvalifikacijos, menkų nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir įgūdžių suaugusiesiems bei kultūrinėje padėtyje esančių asmenų nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esantiems asmenims.	Rekomenduojama ŠPP papildyti konkrečiais veiksmais, kurie prisidėtų prie menkų žemos įgūdžių ir žemos kvalifikacijos suaugusiųjų ir kvalifikacijos, menkų nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir įgūdžių suaugusiesiems bei kultūrinėje padėtyje esančių asmenų nepalankioje socialinėje–ekonominėje ir kultūrinėje padėtyje esantiems asmenims.	„Daryk tai“	ŠMSM
3.	Nėra naujo ŠMSM veiklos plano 2021 m.	Rekomenduojama 2021 m. pavasarį patvirtinti 2021 m. ŠMSM veiklos planą	„Daryk tai“	ŠMSM
4.	Nėra numatyti aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo prioritetai 2021–2022 m. laikotarpiui	Rekomenduojama 2021 m. pavasarį patvirtinti naujus prioritetus 2021–2022 m. laikotarpiui	„Daryk tai“	ŠMSM

5.	LR mokslo ir studijų Siūloma inicijuoti galiojančios redakcijos „Žinok tai“ įstatymo suvestinė peržiūrą ir įvertinti, kokių pokyčių reikia redakcija galioja iki 2021-12-31 atnaujinant įstatymo suvestinę redakciją 2022 m.	ŠMSM
6.	2023 m. bus reikalinga nauja VŠS Rekomenduojama parengti ir pradžioje patvirtinti naują VŠS 2023–2032 m. laikotarpiui	ŠMSM
7.	2031 m. bus reikalinga nauja ŠPP Siūloma 2030 m. pradėti ruošti ŠPP 2031–2040 m. laikotarpiui	ŠMSM

Šaltinis: sudaryta vertinimo vykdytojo

Artimiausiu laikotarpiu (2021 m.) svarbiausia papildyti ir patvirtinti ŠPP, bei laiku parengti ŠMSM 2021 m. planą, kuris atitiktų VŠS ir ŠPP keliamus prioritetus bei parengti aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2021–2022 m. prioritetus, kad kriterijų įgyvendinimas ir toliau būtų užtikrinamas.

Ataskaitą rengė Andrius Jaržemskis, Agnieszka Śnieżek, Ieva Girdvainienė, Gintarė Vitkauskaitė, Justinas Martinkus, Małgorzata Zub ir Ilona Jaržemskienė.